Контрольный экземпляр

Массе а мехкий пролетареш, вІашагІкхета!

СЕРДАЛО

СОВЕТСКИ СОЮЗА КОММУНИСТИЧЕСКИ ПАРТЕ НОХЧ-ГІАЛГІАЙ ОБКОМА, НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТЕИ МИНИСТРИЙ СОВЕТЕИ ОРГАН

«СВЕТ» Орган Чечено-Ингушского обкома КПСС, Верховного Совета и Совета Министров ЧИАССР

Газет арадувл 1923 шера дена ● ШОАТТА, 25 ОКТЯБРЬ, 1980 ШУ. ● № 128 (6258). ● Мах 2 кепиг.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

ИттазлагІа хержача СССР Лаккхехьарча Совета йиълагІа сесси

23 октябре делкъал тІехьа палатай къаьст-къаьстача заседанешка депутаташа къамаьлаш дир 1981 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен планахи 1980 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра леламахи. 1980 шера СССР Паччахьалкхен бюджетахи 1979 шера СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи яь докладаш юьцаш.

Къамий Совете

Палата заседане депутаташен хьаьшашен тІоараш детташ тІанйцар новкъостий **А. Я. Пельше**, **В. В. Кузнецов**, **Б. Н. Пономарев**, **Ш. Р. Рашидов**, **Э. А. Шеварднадзе**, **М. В. Зимянин**, **К. В. Русаков**.

Заседани хилар къамий Совета председателя **В. П. Рубене** председателал я деш.

Гулбеннараша дагалаьцар сессешта юкъерча хаиа байна депутаташ П. М. Машеров, В. Н. Титов, П. И. Власов, Г. А. Титов.

СССР Лаккхехьарча Совета керда хержача депутатий полномочешка хьажарах Мандатни комиссе доклад йир комиссе председателя А. Г. Норкина. Докладах тІанйцар боаггІаш бола соцам.

Къамий Совета Планово-бюджетни комиссе председателя Н. Н. Масленникова йир 1981 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен планахи 1980 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра леламахи, 1981 шера СССР Паччахьалкхен бюджетахи 1979 шера СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи массазарча комиссей содоклад.

Вай мохк къахьегамхоша аьлар ораторе, массане а къамбал а ю хьал и лоац партен паччахьалкхени чуреи арахьарен политика, советски наьхи хьал-торони ираней хадданза йовхо ярах, машар чІоагІбиран дуцсп халкъашта юкъера вІаши цхьана леладу гІулакхаш дегІадовлареи белгалара даькъа юкъедахьарах КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председателя Л. И. Брежнева дег тІера баркал йоах.

Селхан хиннача парте ЦК Пленуме кІоарга чулоацам болаш массе а оагІорахьара аргументированнин къамаьл деш новкъоста Л. И. Брежнева кІоарген корта болаши анализ йир вай мехка экономика хьала, хаьлда наьнлаш белгалдир халкъа боахам дІахо дегІайоалабара.

Комиссеша белгалду, аьлар къамаьл дечо, 1981 шера Паччахьалкхен план КПСС ЦК Пленумий решений, мохк экономически социальни дегІабоалабара кеоттерча дешаех новкъоста Л. И. Брежнева указаней лерда тІа оттаь йолга.

Плана заданеш тІаерзаь я общественни производства айяра, халкъа боахама дерригача доакъой материально-технически база чІоагІъяра, производственно-технически продукци, халкъа эша товараш дукхагІа арахецара, халкъа вахара боарам дІахо айбара.

Къамий Совета массазарча комиссеш Союза Совета комиссешца цхьана торонаш лехай 1981 шера халкъа эшача товарий цхьадола тайпаш 176.2 миллион сома дукхагІа хьаде а дохка а, предложени йоалаю из чоте а оаш Паччахьалкхен план чІоагІъе.

Комиссеша 1981 шера плана тоадаьраш чоте а оаш бюджета доходаши расходаши 130.580 эзар сома дукхагІа хилийта предложени йоалаю.

Массазарча комиссеша, йоах дІахо къамаьл дечо, белгалду промышленностен халкъа боахама кхычи доакъой балха итогаш дика хилар, хІаьта къаьстта уйла тІаяхийтар цІенхашттерча кхоачамбоацараштa, пайда эцанза йолча торонашта.

Массазарча комиссеша уйла тІаяхийтар баха нах кхычан продукташца, хІэмаш чакхйоаха промышленность бийдалца йиззагІа Іалашъяраденхараш сихагІа кхоачашдалза доргдоацаш хилара.

Еррига союзни республикаш толаме къахьегаш я иттлагІча пятилетка заданеш чакхъяхара тІехьа, аьлар оратора къамаьл чакхдоалаш. КарагІдаьннараша чІоагІа тоам беш, доккхий деш дода советски халкъ мехка вахарерча белгалдерча событена — вай хьамсарча Коммунистически парте XXVI съезда вакъа.

Пренешка къамаьл даьча РСФСР Министрий Совета Председателя заместителя депутата **В. И. Казанова** белгалдир Советски Россе къахьегамхой 1980 шера а бІарчача пятилетка а план толаме кхоачашъе гІерташ болга.

Вакъда, карагІдаьннар белгалдеш, бІарга ца гуш йина йиш яц пайда эцанза йола йоккхий торонаш а. РСФСР правительства моттигерча советашца цхьана де, доагІар ду долаш дола кхоачамбоацараш дІадахара.

Ювцаш йолча Паччахьалкхен планеи бюджетеи проекташа советски халкъа овлан тІара хьашташ чулоацаш долга белгал а деь депутата предложени йоалайир Лаккхехьарча Совета комиссей замечанеши товдараши чоте а няца уж чІоагІъе.

Украина Компарте Черниговски обкома хьалхарча секретара депутата **Н. В. Умаиска** дийцар КПСС XXVI съезда сийна вахте латтача области къахьегама коллективай толамех. Пятилетка йолаечча дена планал совгІа схьай дуккха итташ миллион сома мехка промышленни продукци. Юрта боахаме керттера уйла тІаухийт лаьттах дикагІа пайда эцара. ВІаштта кхаь шера области колхозашка болх рентабельно бу.

Депутата хьоахадир юрта боахама машинаш хьаьнара цІенхаштта кхоачамбоацараш.

Белоруссе Компарте 50 шу дизара цІерагІча Минскн камвольни комбината ткачиха депутата **Л. А. Ретынская** хоам бир предприяте 1300-нел дукхагІча болхлочо шоай хие шера заданеш хІензе а кхоачашъярах. Цунца цхьана оаха яхстаду тха болха тахан хила белача боарам тІа ца хилар. Къахьегама дисциплина телхаеш, дика йоаца продукци арахецаш моттигаш хул.

Казахстана Компарте Кокчетавски обкома хьалхарча секретара депутата **О. С. Кузнецова** белгалдир ка болча ялатий хьувкъам гектара тІера 20 центнерга кхачийта безилга.

Грузински ССР Министрий Совета председателя хьалхарча заместителя депутата **Н. А. Читанава** белгалдир иттлагІча пятилетке цхьайолча отраслешка цІенхаштта тІехьадисар дІадаькха хилар.

Цо аьлар юртбоахама продукци чакхйоаха никалаш дукхагІа хилийта езь аьнна.

Азербайджански ССР Министрий Совета председателя депутата **А. Н. Ибрагимова** дукха уйла тІаяхийтар юрта боахама дегІабоалабара дешашта.

Союза Совете

Сарахьа хилар Союза Совета заседани. Депутаташен хьаьшашен тІоараш детташ гІанйцар новкъостий **Ю. В. Андропов**, **М. С. Горбачев**, **В. В. Гришин**, **А. А. Громыко**, **Д. А. Кунаев**, **М. А. Суслов**, **Н. А. Тихонов**, **В. В. Щербицкий**, **Г. А. Алиев**, **П. Н. Демичев**, **Т. Я. Киселев**, **М. С. Соломенцев**, **И. В. Капитонов**, **В. И. Долгих**.

Заседани хилар **А. П. Шитикова** председателал я деш.

ВІашагІкхийттараша дагалаьцар сессешта юкъерча хиина байна депутаташ В. А. Васляев, К. Н. Руднев.

СССР Лаккхехьарча Совета керда хержача депутатий полномочешка хьажарах Мандатни комиссе доклад йир комиссе председателя **К. С. Демирчяна**. Докладах тІанйцар боаггІаш бола соцам.

Союза Совета Планово-бюджетни комиссе председателя **Г. Н. Ващенкое** йир 1981 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен планахи 1980 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра леламахи, 1981 шера СССР Паччахьалкхен бюджетахи 1979 шера СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи массазарча комиссей содоклад.

Комиссей цІерагІа оратора предложени йоалайир тоадараш чоте а оаш 1981 шера СССР Паччахьалкхен плани бюджети чІоагІъе, аьнна.

КПСС ЦК, нов. Л. И. Брежнева чІоагІа уйла тІаухийт баха нах шерра ассортимент йолаш а, дикача а кхачаи продукташца Іалашбара. Цо къахьегамхой хьалхоро айяра парте генеральни наькъа лоархІамерча декхарех цаІ да.

Къамаьл чакхдоалаш Г. Н. Ващенкое аьлар, ленински Коммунистически партеца, цуи Центральни Комитета гонахьа айхха хьотабеннача вай Даьхен къахьегамхоша шоай деррига низаш, знанеш, опыт цхьайттталагІа пятилетке дІайкхача шера план толаме кхоачашъяра дІалург хилара шеко йоацилга.

Пренсех къамаьл деш Казахски СССР Лаккхехьарча Совета Президиума председателя депутата **С. Н. Имашева** хоам бир республика къахьегамхоша КПСС XXVI съезда накъаболхаш даькхача денихийча толамех.

Депутато ништа уйла тІаяхийтар къоастаииза йолча проблемашта а.

Советски Россе къахьегамхоша, аьлар РСФСР Министрий Совета Председателя заместителя депутата **А. М. Калашникова** доагІІаш дола дакъа юкъекхухь мехко доахача толамашта.

Цунца цхьана дукхача промышленни предприятешен объединенешен шоай торонел лохагІа бу болх.

Украина Компарте ЦК секретара депутата **И. А. Мозговойс** аьлар, мехка цаІ йолча халкъбоахама комплексе дегІаухаш республика керда толамаш даьхад, аьнна.

Оратора чІоагІа уйла тІаяхийтар лаьтта леладеллен хьайбай боахаи дІахо дегІабоалабе белаш халара.

Пятилетка шерашка дикка дегІаенай Белоруссе социально-экономически потенциал, аьлар Белоруссии ССР Министрий Совета председателя заместителя, республика Госплана председателя депутата **В. А. Гвоздева**.

Вай мехко даьхача толамашта тешавеш бакъду КПСС, Советски паччахьалкхен чуреи арахьарен политика нийса хилар, аьнна белгалдир СССР Іилмай Академе вице-президента, М. В. Ломоносова цІерагІча МГУ ректора депутата **А. А. Логунова**.

Сарахьа хилар Союза Советеи къамий Советеи цхьаьна яь заседани.

ЧІоагІа, дІаьхдаь тІоараш детташ тІанйцар гулбеннараша новкъостий **Л. И. Брежнев**, **Ю. В. Андропов**, **М. С. Горбачев**, **В. В. Гришин**, **А. А. Громыко**, **Д. А. Кунаев**, **А. Я. Пельше**, **М. А. Суслов**, **Н. А. Тихонов**, **Д. Ф. Устинов**, **В. В. Щербицкий**, **Г. А. Алиев**, **П. Н. Демичев**, **Т. Я. Киселев**, **В. В. Кузнецов**, **Б. Н. Пономарев**, **Ш. Р. Рашидов**, **М. С. Соломенцев**, **Э. А. Шеварднадзе**, **И. В. Капитонов**, **В. И. Долгих**, **М. В. Зимянин**, **К. В. Русаков**.

Заседани хилар **В. П. Рубена** председателал а деш.

1981 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен планахи 1980 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен план кхоачашъяра леламахи юхxера дош аьлар СССР Министрий Совета Председателя заместителя, СССР Госплана председателя депутата **Н. К. Байбакова**.

СССР Лаккхехьарча Совето палаташка къаьст-къаьста голосовани а ль берригаш а раьза а болаш тІанйцар 1981 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен планах дола Закон.

Закона чІоагІйир палатай массазарча комиссеша даь тоадараш чоте нийца йола СССР Министрий Совето хьачуенна 1981 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра Паччахьалкхен план.

Потреблени накопленеи дІайоахийта къаман доход 1980 шераца пийсдича дегІайоагІаргья 3,4 процент, промышленноста продукци — 4,1 процент, цунца производства средстваш хьасита — 4,1 процент, наха эша товараш — 4,2 процент.

ТІадоагІача шера вахача хІара сага сих йола реальни доходаш 2,9 процент алсамъяргья.

Паччахьалкхени кооперативни торговле розничи товарооборот дегІайоагІаргья 3,9 процент, финансироване еррига источникай чотагІа хьалде лерІ 102,9 миллион квадратни метр цІенош.

Берригаш раьза а болаш тІанйцар 1980 шера СССР экономически социальнин дегІайоалаяра план кхоачашъяра леламах бола соцам.

СССР Министрий Совета тІадиллар КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенешца ма яххара укх карарча шера а 1981 шера а планови заданеш толаме кхоачашъяра тІаерзаь мероприятеш чакхъяха, кхачаи программа отталра а чакхъяккхара а, халкъа эша товараш дика дукхагІа арахецар Іалашдара, наха чубаха цІенош хьалдара, бахача наха гІулакхаш делга тоадаре къаьстта уйла тІа а йохийташ.

1981 шера СССР Паччахьалкхен бюджетахи 1979 шера Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярахи юхxера доша аьлар СССР финансий министра депутата **В. Ф. Гарбузова**.

Палаташка къаьст-къаьста голосовани а еш депутаташа берригаш а раьза а болаш тІанйцар 1981 шерарча СССР Паччахьалкхен бюджетах дола Закон.

Массазарча комиссей тоадараш чоте а эцаш 1981 шера СССР Паччахьалкхен бюджет чІоагІъяьй доходашта 298.361.116 эзар сома, расходашта 298.160.308 эзар сома, доходаш расходел 200.808 эзар сом дукхагІа а болаш.

Халкъа боахама финансировани яра — еза йоккха промышленность, гІишлош яра индустри йиеси кхачаи промышленность, юрта боахам, транспорт, жилищно-коммунальни боахам, халкъа боахама кхычол доакъош дІахо дегІадовладаре — тІадоагІача шера дІадоxийтаргда 159.897.885 эзар сом, социально-культурни гІулакхашта — 101.926.993 эзар сом, цунца паччахьалкхен социальни страховане бюджетагІа — 36.893.760 эзар сом.

(Доладур. Кхестедоалар 2-гІча оагІо тІа).

СИЙЛАХЬ-БОККХАЧА ОКТЯБРА НАКЪАДОЛХАШ

Гуйра—кхашка

Укх шерара хьувкъам ма хулла сихагІа чуберзабаран тІадоагІача шера хургболчоа ма могга тешамегІа лард йоллараи беррига шоай теркам тІабахийта къахьегаш ба хІана республика колхозийи совхозийи юрта боахама болхлой.

Статуправлене аргІанарча сводно хьахьокх ялатийна лаьрхІа хьажкІаш 13,8 эзар гектара тІера чуерзаь хилар. Цигара 27 эзар тонна хьажкІаш яьнна. ДукхагІдолча боахамашка из культура чуэцара балхаш чакхдоалаш латт.

Дукха хІама дисадац генараш чуийца даха а. Уж хІанзале 15.5 эзар гектара тІера чуденад. Генараш чуийца баьнна Грозненски, Надтеречни, Урус-Мартановски районий юрта боахама къахьегамхой. Цунца цхьана, хІанзачул тІехьагІа чуэца дезаш дукха генараш дисад Назрановски, Сунженски районашка.

Сихдаь дІахьош да республике шекара свеклаш чуэцара балхаш. ДІайийначох 82 процент хьа а оахнаш из культура чуерзаьй 7430 гектара тІера. Балха темпаш соалхарчул лакхагІа я.

Къаьстта дика вІаштІехьдаьхад шекара свеклаш чуэцара балхаш Ачхой-Мартановски, Урус-Мартановски районий боахамашка.

Массарел а дикагІа хьувкъаьй из культура Гудермесски районе. ХІара гектара тІера юкъера лаьрхІача 240 центнер чуэц цига.

Шера план 80 процент кхоачаш а еш гуразьа юкъ культураш хІанзале 135,6 эзар гектара тІа дІайийнай. Де дезаш дукха хІама дисадац уж культураш дІайийна яхара Ведено, Грозненски районашка, хІаьта тІехьадусаш да Шелковской, Шалински, Урус-Мартановски, Надтеречни районий боахамаш. ХІанзачул тІехьагІа кхы а 35 эзар гектара тІа дІаде дезаш да гураьза дув ялат.

Сихдаь дІахьош да зяба лаьтта ахара балхаш а. План 42 процент кхоачаш а еш республике хІанзале аьхад 66,6 эзар гектар лаьтта.

Зяба лаьтта ахара балхаш ма хулла сихдаь дІадахьар дукха республике лаьрхача яхье хьалха я Малгобекски, Шалински районаш ТІехьадусаш да Надтеречни, Наурски, Ножай-Юртовски, Сунженски районий боахамаш.

ТІахьехамаш дийшачул тІехьагІа, сменни мастера коммуниста Дохшукаев Абос аьлар: халкъа боахама эша йоаго хІаши энергии шортта Іалашъе аьнна хьамсарча Коммунистически парте езайоккхача промышленноста болхлошка баь тІахьехам ше ма барра вайна а боагІаш ба, цудухьа вай кхы а хьинарегІа къахьегаргда.

Шоай новкъоста аьнар хьаллаьцар Макаров Бориса, Лихоман Николай, Лопатин Ивана, Юрин Виктора сменаша. Цар хІара денна тІехкхоачашъю сменни нормаш, хІаьта шера проектагІа 5830 метр тоха лаьрхІа буруви 4067 метр техад хІанзале а. Бурувдеттараша дош деннад е бутт боалехьа 250 метрал вІезнгагІа доацаш кхы а бурув тоха.

Шоай къахьегама толамаш КПСС XXVI съезда хетаду бурувдеттараца.

Т. АЛЕКСЕЕВ.

Коммунистий вахта

Урус-Мартана районе эггара хьалха оахам даь баьлар «Красноармейский» совхоза механизатораш. Парте XXVI съезда даха ма доагІара накъадахара шерра социалистически яхь а йоарнаяь къахьийга ший ханнахьа 1600 гектара тІа кІаш мукхи дика кийчдаьча лаьтта дІадийра.

«К-700» яхача трактореца лаьтта оахаш хилар ши коммунист Бимурзаев Іаьлеи Машаев Сулеймани. Совхозе белгалбаьнна хьинаре къахьегаш ва уж ши механизатор. Ший маІан долаш дар лаьтта оахилга царна тІадилладар а. Цу шинне шоай хьинар меллад болх бой, ялат дІадера лаьтта дика кийчдергхилар шеко йоацаш дар.

Бимурзаев Іаьла массаза а лаьтташ оахаш ва, хІаьта Машаев Сулейман йІайхача хана совхоза хьайбешта доакъар Іалашлоча бригадана кулгалдеш вар. Из болх чакхма баьллинге а, шийга лаьтта аха деза аьлча, хьем боацаш трактор тІа хайра ва. Дийнахьа а бус а кхай тІа хилар оахам деш.

Духхьал августе бетта Бимурзаева аьхар 800 гектар совгІа лаьтта. Цу бетта цо 1040 сом алапи ийцар. ХІаьта Машаев Сулеймана цу бетта 400 гектар аьхар, 500 сом гаргга ахча а ийцар.

С. МАДАГОВ.

Хьалха латт яхь йолаьраш

Сийлахь-йоккхача Октябрьски социалистически революце 63 шу дизарга КПСС ЦК-ас даь ТІахьехамаш дег тІара къабалдеш тІанйцар хІара бурув деттача бригадо, шера 5000 метр кІоарга бурув тохарна скважина 1,5 шера хьаьгьоа, яккхари дукьа эггара хьалха яхь йолаьча бурув тохара балхий Старогрозненски управленерча Швецов Владимира кулгалдечи коммунистически къахьегама коллектива цІи лелача комсомольско-кагирхой буровой бригадо, творчески ІнаІ хьинари совдаькхар цар.

ИттлагІа пятилетка чакхйоалача шера № 18 йолча «Ъилбасела — Минеральни» скважине бурув тохара цунна еина план 3225 метр яр, хІаьта бригада бурувдеттараша лаьрхІад из 240 метр дукхагІа тоха.

Цар дош чІоагІа да. Бригадашта, сменашта, къаьст-къаьстача бурувдеттараштa юкъе лелаю социалистически яхь дегІа а яхуваш, цар кхоачаш 6 бутт а балаелехьа 3705 метр бурув техад.

Дика дІаболабаьб цар октябрь а. 13 дени 13 буси 362 метр бурув техад цар, хІаьта химреагенташ, электроэнерги вхом беш дІаьккийтар, бурув деттача остаиген нхьийолча оатхалашкей тар ма ду дукхагІа болх байтар бахьан долаш 80 эзар сом паччахьалкхен ахча кходаьд.

Пятилетка — ханал хьалха

9365 эзар сома мехка гІишлой-монтажни балхаш дара план Сийлахь-йоккхача Октябра 63 шу дузаш кхоачашъергья — ишта девиз а йолаш къахьег укх деношка «Грознефть» объединенерча коммунист Г. В. Серов начальник а волаш йолча автомобильни наькъий управлене коллектива.

Укх шера 9 бетта 1739,4 эзар сома гІишлой-монтажни балхаш дара план 102,9 процент кхоачашъеьй, къахьегама оасарле планагІа лаьрхІачул лакхагІа я, хІаьта гІишлой-монтажни балхаш дарга дІабола мах дохбарах 437 эзар сома пайда баьб паччахьалкхенна.

Шу кьдоладелча дена накъаш дехкараша керда Іодехиад болх бе йолайолийтача скважинашта тІадолха 48 километр гаргга автомобилий тІоньакъаш, бІаь километр гаргга тоадаьд, 18 площадка хьаьйй.

ХІара денна заданеш, балхаш тІехдика чакх а доахаш, 130—140 процент кхоачашъю автогрейдера машиниста Селиванов Николая, бульдозериста Автурханов Вахида, дева моахьаш кхухьача автомашиний водителаша Алиев Абуязида, Надточий Владимира, Пономарев Виктора — цар машинаш цІаккха а хилац вІаштІехьа йоацаш.

А. ВИТОШКИН.

СССР Министрий Совета Председатель, КПСС ЦК Политбюро член Николай Александрович ТИХОНОВ

Нов. Н. А. Тихонов ваьв 1905 шера, КПСС член ва 1940 шера дена. Къахьега волавенна 1924 шера паровоза машиниста гІонча волаш. Днепропетровски металлургически институт чакхъьнкхачул тІехьагІа 1930 шера дена — завода инженер, цеха начальник, керттера инженер, директор. Дукха кулгалду балхаш даьд СССР Іаьржача металлурге Министерства — министерства керттерча управлене начальник, министра заместитель. 1957 шера Днепропетровски совнархоза керте лаьттав, 1960 шера дена СССР Госэкономсовета председателя заместитель — СССР министр, 1963 шера дена СССР Госплана председателя заместитель — СССР министр. 1965 шера дена СССР Министрий Совета Председателя заместитель, 1976 шера дена СССР Министрий Совета Председателя хьалхара заместитель, 1978 шера из хержав КПСС ЦК Политбюро члена кандидатала, хІаьта 1979 шера — КПСС ЦК Политбюро членалла.

Социалистически Къахьегама Турпал, Паччахьалкхен премий лауреат, технически Іилмай доктор ва.

Дукхаза хийржама СССР Лаккхехьарча Совета депутат ва.

СССР МИНИСТРИЯ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛАЛЛА нов. Н. А. ТИХОНОВ ХЬОЖАВАРАХ БОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикий Союза Лаккхехьарча Совето **соцам** бу:

Нов. **Тихонов** Николай Александрович СССР Министрий Совета Председателалла хьожаве. СССР Министрий Совета Председателя хьалхарча заместителя декхарех из мукъа а воалийташ.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1980 шу, 23 октябрь.

СССР МИНИСТРИЯ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА ДЕКХАРЕХ нов. А. Н. КОСЫГИН МУКЪАВАЛИИТАРАХ БОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикий Союза Лаккхехьарча Совето **соцам** бу:

Нов. **Косыгин** Алексей Николаевич СССР Министрий Совета Председателя декхарех мукъвалийта цо шие дехарах.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1980 шу, 23 октябрь.

СССР МИНИСТРИЯ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛАЛЛА нов. В. Н. МАКЕЕВ ХЬОЖАВАРАХ БОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикий Союза Лаккхехьарча Совето **соцам** бу:

Нов. **Макеев** Валентин Николаевич СССР Министрий Совета Председателя заместителалла хьожаве.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1980 шу, 23 октябрь.

СССР МИНИСТРИЯ СОВЕТА ПРЕДСЕДАТЕЛА ЗАМЕСТИТЕЛА ДЕКХАРЕХ нов. Т. Я. КИСЕЛЕВ МУКЪАВАЛИИТАРАХ БОЛА

СССР ЛАКХЕХЬАРЧА СОВЕТА СОЦАМ

Советски Социалистически Республикий Союза Лаккхехьарча Совето **соцам** бу:

Нов. **Киселев** Тихон Яковлевич СССР Министрий Совета Председателя заместителя декхарех мукъавалийта кхыча балха тІа из вахарца дувзаденна.

СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Председатель Л. БРЕЖНЕВ.
СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь М. ГЕОРГАДЗЕ.

Москва, Кремль.
1980 шу, 23 октябрь.

РЕСПУБЛИКА ТРАНСПОРТНИ ПРЕДПРИЯТЕИ БОЛХЛОШТА НОХЧ-ГІАЛГІАЙ АССР ТРАНСПОРТА ЗАСЛУЖЕННИ БОЛХЛО ЯХА СИЙЛЕН ЦІИ ЯЛАРАХ ДОЛА

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума

УКАЗ

Транспорте дукхача шерашка цІена болх барахи общественни вахаре хьинаре дакъа лацарахи Нохч-ГІалгІай Автономни Советски Социалистически Республика транспорта заслуженни болхло яха сийлен цІи йойла

Блищенко Алексей Степановича — КПСС Нохч-ГІалгІай обкома гаража водителя.

Есиев ШахІида — Нохч-ГІалгІай транспортни управлене № 1737 йолча автоколонна водителя.

Лаптев Алексей Кирилловича — Нохч-ГІалгІай гІишлон управлене «Чечингстройтранс» яхача производственни объединене водителий бригадира.

Малиев Хьусейна — Нохч-ГІалгІай транспортни управлене Грозненски мухь кхухьача транспорта производственни автотранспортни объединене водителий бригадира.

Милов Анатолий Михайловича — Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета гІулакхий управлене гаража водителя.

Саиев Тапена — Гудермесски автотранспортни предприяте водителя.

Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатель Х. БОКОВ.
Нохч-ГІалгІай АССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретарь Н. ПРАВЕНЬКИН.

г. Грозный.
1980 шу, 16 октябрь.

СОВЕТСКИ ХАЛКЪА ХЬАШТАШ КХОАЧАШДЕШ

ИттазлагIа хержача СССР Лаккхехьарча Совета йиълагIа сесси

(Чаккхедоалар. ДоладалуР 1-гIча оагIо тIа).

Оборонага дIадоккхийтарга 17.054.000 эзар сом.

Закона тIа белгалъяьй 1981 шерара союзни республикай Паччахьалкхен бюджеташ.

СССР Лаккхехьарча Совето чIоагIйир 1979 шера СССР Паччахьалкхен бюджет кхоачашъярах йола отчет.

Цул тIехьагIа депутаташ волабелар ден повестка кхоалагIа доацдувца.

«Административни бокъонаш телхаярах долча ССР Союзен союзни республикай Законодательства Ларлий проектах» доклад йир къамий Совета законодательни предположеней комиссе председатела И. М. Ярковойс.

Пренешка къамаьлаш дир СССР чIоча гIулакхий министра депутата Н. А. Щелокова, халкъа депутатий Свердловски областной Совета исполкома председатела депутата А. А. Мекренцева.

Депутаташа палатай къаьст-къаьстача заседанешка берригаш раьза а болаш тIайицар административни бокъонаш телхаярах долча ССР Союзен союзни республикай Законодательства Лардаши административни бокъонаш телхаярах йола Лардаш юкъейоалаяра порядках бола СССР Лаккхехьарча Совета соцами.

Председателао дечо дош делар КПСС ЦК Генеральни секретара, СССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела Л. И. Брежнева. Цига хиннараша из тIайицар дIаьхдаь тIоараш детташ.

Вай ленински парте никъ — из халкъа вахара хьал-торо дIахо тоаяра, мехка экономически низ чIоагIбара, цун кхерамзле IалашIъяра, латтан тIа машар хилийтара тIаберзабаь никъ. Дерригача халкъа хьаьнаша ма яххара ба из, хIаьта дерригача советски наха цхьан дагара хьалдоацаш а къоабалбеш а ба.

Шоана, новкъостий депутаташ, вай парте Централъни Комитета сайх бенна бокхка тешам а кхоачашберггиларих дош дала мукъаьбе сона.

Правительства берригача члений а сай а цIерагIа ленински парте хьалхлёнча Министрий Совето вай мохк коммунизм хьалъяра наькъагIа бIубенна дIахьалдашка ухилга IалашдергиларАх цо тешавле пурам да сона. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

• • •

Цул тIехьагIа СССР Лаккхехьарча Совета Президиума Указаш чIоагIдарах доклад йир СССР Лаккхехьарча Совета Президиума секретара М. П. Георгадзе. Докладах депутаташа тIайицар доагIIаш дола законаш соцамаш.

СССР Лаккхехьарча Совето Т. Я. Киселев мукъаьалийтар СССР Министрий Совета Председатела заместитела декхарех, из кхыча балха тIа вахарна дувзаденна.

СССР Министрий Совета Председатела заместителалла хьожавир В. Н. Макеев.

Новкъоста Л. И. БРЕЖНЕВА дaь къамаьл

Новкъостий депутаташ!

1980 шера 22 октябре КПСС Централъни Комитете СССР Министрий Совета Председателагара А. Н. Косыгинагара письмо денад.

Цу письмо тIа нов. Косыгина А. Н. чIоагIIа а дег тIара а баркал оал парте Централъни Комитета, КПСС ЦК Генеральни секретара новкъоста Л. И. Брежнева, СССР Лаккхехьарча Советаи СССР Министрий Советаи КПСС ЦК Политбюро члена а СССР Министрий Совета Председатела а посте хила дукхача шерашка шийх тешам боларах.

Шийх письмо тIа нов. Косыгина А. Н. белгалдоаккх уйх тIеххьарча хана вогIа хулаш йогIа унахцIено тоаяра духьа силаIара хьинаре къахьегарах ше мукъавалийта везаш хилар. Цунца дувзаденна нов. Косыгина А. Н. дех КПСС ЦК Политбюро члени, СССР Министрий Совета Председатела декхарех ше мукъавалийтар.

ДIахо нов. Косыгина А. Н. письмо тIа хьахкийкаду Коммунистически партена, КПСС ЦК Генеральни секретарь Леонид Ильич Брежнев керте латтача ЦК Политбюрона гонахьа кхотаденначa советски халкъо коммунизм нотьянкхара, лаьттош тIа ираза кийсхон хилийтара нерда доккхий толамаш доахаргхиларах ше чIоагIIа тешаш вол-га.

Нов. Косыгина А. Н. оттадаьча дешага хьежай КПСС ЦК Политбюро. Из дика могаш ца хилар тернал а деш КПСС Централъни Комитето, СССР Лаккхехьара Совет хьажийта хьайулу СССР Министрий Совета Председатела декхарех мукъавалийтар дехаш цо дaь дехар кхоачашдарах йола предложени.

Цунна цхьана КПСС Централъни Комитето СССР Лаккхехьара Совет хьажийтара хьачулу СССР Министрий Совета Председателалла КПСС ЦК Политбюро член Николай Александрович Тихонов хьожаварах йола предложени.

Дукхача хана дена халкъа боахаме бехктокхамеча балхаш тIа хинна Тихонов Н. А. Из хиннав йоккхача завода директор, СССР Iаьржача металлурге министра заместитель, совнархоза председатель, СССР Госплана председатела заместитель волаш. Пхийтта шу совгIа да Министрий Совета Председатела заместитель волаш цо СССР Министрий Совете болх бу.

КПСС ЦК Политбюро тешаш я СССР правительствана керте латтачун доккхийча декхарех новкъост Тихонов Н. А. доархIавергхиларах, хIаьта СССР Лаккхехьарча Советагара дех но СССР Министрий Совета Председателалла хьожаварах йола предложени хьалдоацийта. (ДIаьхдаь тIоараш тох).

• • •

СССР Лаккхехьарча Совето тIайийцар А. Н. Косыгин цун декхарех СССР Министрий Совета Председатела декхарех мукъавалийтарах бола соцам.

СССР Лаккхехьарча Совето соцам бир СССР Министрий Совета Председателалла Н. А. Тихонов хьожаве, СССР Министрий Совета Председатела хьалхарча заместитела декхарех из мукъа а воалийташ.

Депутаташен хьаьшашен бозаме тIайийцача Н. А. Тихонова сесси къамаьл дир.

Новкъоста Н. А. ТИХОНОВА дaь къамаьл

Дева новкъостий депутаташ!

Сайх бокхха тешам боларах — СССР Министрий Совета Председатела посте са хьожаварах парте Централъни Комитета, ЦК Политбюрона, СССР Лаккхехьарча Совета, Хьона, веза Леонид Ильич, дег тIара чIоагIIа баркал ала мукъа ба сона.

Са кандидатура хьалладарах а Советски правительствана керте латтачун посте со хьожаварах а баркал хила шоана, новкъостий депутаташ.

Аз кхетаду сайна тIадожараш Iалъмате чIоагIIа бехктокхаме декхараш долга. Са декхар сених латт вьзча, из латт вай парте а халкъо а КПСС XXVI съезда накъахьош бола вай парте XXIV-чеи XXV-чеи съездаша белгалбаь генеральни никъ, Леонид Ильич Брежнева программни установнаш дерригIа кхоачашъяра тIехьа тIагIерта къахьегарах.

Союза Совете

Депутаташен хьаьшашен дIаьхдаь тIоараш деттаж тIайийцар новкъостий Л. И. Брежнев, Ю. В. Андропов, М. С. Горбачев, В. В. Гришин, А. А. Громыко, Д. А. Кунаев, М. А. Суслов, Н. А. Тихонов, Д. Ф. Устинов, К. У. Черненко, В. В. Щербицкий, Г. А. Алиев, П. Н. Демичев, Т. Я. Киселев, М. С. Соломенцев, И. В. Капитонов, В. И. Долгих.

Председателал деш ва Союза Совета председатель А. П. Шитиков. Цо дош ду Узбекски ССР Министрий Совета председатела хьалхарча заместитела депутата Т. Н. Осетрова. Республика промышленность тешшаме дегIайоагIа аьна белгалдир цо.

СССР мехкдаьтта промышленносте министра депутата Н. А. Мальцева шийх дукхагIа дола къамаьл хетадир Малхбузен СибарегIен мехкдаьттагазови индустри дегIаноалаяра.

Уйх карерча шера белгало КПСС XXVI съезда сийна геттара чIоагIIа социалистически яхь яржар, да, аьлар, парте Кургански обкома хьалхарча секретара депутата Ф. К. Клиева.

Пятилетка экономически социальни декхараш кхоачашдеча советски профсоюзаша юкъехкухьача дакъах дийцар ВЦСПС секретара депутата А. В. Викторова.

А. П. Завенягина цIерагIча Норильски горно-обогатительни комбината директора депутата Б. И. Колесникова дагадоийтар планирование практике эгтара хьалха итт шу хьалха региона хIама хьакхолла индаш комплексно дегIадоалладара йIаьхача хана лаьрхIа план отта а ль чIоагIIъаьлга.

Цул тIехьагIа къамаьлаш дир Жданова цIерагIча Ленинградски немаш деча завода слесарий-монтажникий бригадира депутата С. В. Волкова, Грузе Компарте Абхазски обкома хьалхарча секретара депутата Б. В. Адлейбас, «Комсомолец» яхача Брянски колхоза председатела депутата Я. И. Ефименков, Туркменски ССР Лаккхехьарча Совета Президиума председатела депутата Б. Язкулиева.

СССР Iилмай Академе СибарегIен отделене Малхбоален-СибарегIен филиала Президиума председатела депутата Н. А. Логачева, КПСС Астрахански обкома хьалхарча секретара депутата Л. А. Бородина, В. И. Ленина цIерагIча Барнаульски машинаш ъеча завода директора депутата Л. В. Маркина, Азен Африкай мехкий солидарноста Советски комитета председатела депутата М. А. Ибрагимова, Тюменски областерча комсомольско-кагирхой коллектива кулгалхочо, плотникий бригадира депутата П. А. Варяева, КПСС Тамбовски обкома хьалхарча секретара депутата А. А. Хомякова.

Къамий Совете

Къамий Совета заседание депутаташен хьаьшашен тIоараш деттаж тIайийцар новкъостий А. Я. Пельше, В. В. Кузнецов, Б. Н. Пономарев, Ш. Р. Рашидов, Э. А. Шеварднадзе, М. В. Зимянин, К. В. Русаков.

Заседани дIайихьар Къамий Совета председатела В. П. Рубава.

Заседание къамаьлаш дир СССР ойтача промышленноста министра депутата Н. Н. Тарасова, Ижевски механически завода директора депутата Б. М. Белоусова, Литва Компарте ЦК шоллагIча секретара депутата Н. К. Дыбенкос, халкъа депутатий Хабаровски краевой Совета исполкома председатела депутата Г. С. Подгаева, Ташкентски областа Алмалыкски химически завода директора депутата К. Г. Садыкова, парте Кишиневски горкома хьалхарча секретара депутата В. К. Кинтенкос, Таджикски профсоюзай республикански совета председатела депутата А. Хайдарова, Башкирски АССР Дюртюлински района «Уныш» яхача колхоза председатела депутата М. М. Гамеева, Киргизски ССР Министрий Совета председатела депутата С. И. Ибраимова, Рига № 45 йолча школа директора депутата Л. Я. Рейзинис, парте Ереванcки горкома хьалхарча секретара депутата Л. Н. Персесяна, Эстонски ССР Министрий Совета председатела заместитела республика Госплана председатела депутата Г. А. Тынисоега, «Тувинстрой» треста № 48 йолча гIишлоний управление штукатурий-малярий бригадира депутата Р. Ф. Григоровича, КПСС Калмыцки обкома хьалхарча секретара депутата В. Н. Никулина.

Цу тIа чаккхьалар Къамий Совета заседани.

• • •

ИттазлагIа хержача СССР Лаккхехьарча Совета йиъзлагIа сесси шой болх баь яьлар.

(ТАСС).

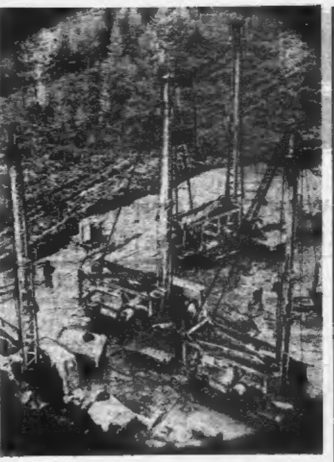

ХАБАРОВСКИ КРАЙ. Уйх шера план хана хьалха кхоачашъяь хилава хьакъехьа рапорт деннад «Укрстрой» яхача гIишлон-монтажни поезда механизаци участка коллективо. Украински гIишлонхой БАМ-а Малхбоалехьарча участке болх беш ба, хIаьта цар КПСС XXVI съезда баха ма боагIIара накъабахара социалистически яхь йоаржаяьй. Цар дош деннад уйх шера 11 миллион сома гIишлон-монтажни балхаш чакхдика аьнна. ХIанз цар чота тIа — 8 миллион сом.

СУРТА ТIА: уйх метте хургья Ургал яхача станце машинаькъа вокзал. ХIанз бурча тоха установкаш болх беш я укхаза. Бурильщикий коллектив «Укрстрой» гIишлон-монтажни поездерча социалистически яхье хьалха латташ ба.

А. ШЛЯХОВА сурт.
ТАСС фотохроника.

Латвийски ССР. Ленина цIерагIча ВЭФ производствени объединене серийно арахеца йолаьй керда изделеш, масала хIанз массанахьа чIоагIIа ньордаш йола «ВЭФ-СИГМА» яха транзисторий магнитола, хIаьти иштта «Квант» яха квази электронни автоматически телефонни станцеш а.

Шера планал совгIа 1000 радиоприемникий магнитолеш арахеца лаьрхIад, 1979 шерaца нийсдича производствах боарам 10 процент лаккхберг-ба.

Приемникаш чIоагIIа дика я, — йоах цеха хьалхалаттача болхлоша, радиоаппаратий сборщица партгрупорга Н Зевалача, бригада комсорга Н. Гайдамачука, бригадира Н. Тучиса, бригада комсорга сборщица Н. Лобановас, радиорегулировщика коммуниста С. Смирнова (аьрдехьара аьттехьа).

В. ЛИСИЦЫНА сурт.
ТАСС фотохроника.

Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета массазарча комиссешка

Уйх деношка хилар Нохч-ГIалгIай АССР Лаккхехьарча Совета халкъа эпача товараштей торговлеией йолча массазарча комиссей а кагирхой гIулакхашта йолча комиссей а заседанеш.

«Шелковской районе наха торгови гIулакхаш делга миштa латт» дувцаш доклад йир Шелковской района халкъа депутатий исполнительни комитета председатела заместитела А. В. Бугрова.

МагIалбика городской исполкомо кагирхошта интернациональнии патриотически кхетам балара болх мелагIча хьал тIа ба дийцар халкъа депутатий МагIалбика городской Совета исполкома председатела заместитела А. Б. Березенкова.

ТIайийцача соцамаш тIа белгалдаьд иттлагIча пятилетка шерашка Шелковской районе дIахо дегIаенай торговлей юкъарча кхачани предприятей материально-технически база, шеръяьй торговле дикагIа йола формаш. Мах бу помещенеш 1700 кв. метр дукхагIа хинай. Товарооборота план 100,4 процент кхоачашъяьй районии потребительски общества.

КПСС XXV съездо а «Идеологически, политико-кхетама болх дIахо тоабарах» болча КПСС ЦК соцамо а дIа ма дехха халкъа депутатий МагIалбика городской Совета исполкомо дукхагIа уйла тIаухийт кагирхошта интернациональнии патриотически кхетам балара.

Культура цIеношкеи юкъарча дешара школашкеи болх беш я интернациональни доттагIала 19 клуб, хьайилла «ТIемаш къахьегамеи сийлен» музейши уголокаши, «Зарница», «Орленок», яхача тIема-спортивни ловзарашка дакъа лоацаш ва 5 эзарнел совгIа дешархо. Района дешархоша а комсомольцаша а бувламаш лоаттаду Советски Союза а довзол дехьарча мехкий а дукхача городий дешархощеи комсомольцащеи.

Культураи халкъа дешарен учрежденеша, организацеша, предприятеша бе боагIа болх бу района, республика, мехка халкъий интернациональни доттагIала масалаща кагирхой хьалхебеш. Цига лекцеш еш, беседаш, тематически сайренаш, призывникий слеташи спартакиадаши ю, парте, тIема, къахьегама ветеранаща вIашагIбетталу, документальни а художественни а фильмаш гойт.

Цунна цхьана комиссеша тIайийцача решенеш тIа белгалдаьд Шелковской районе бахача наха торгови гIулакх деча, Малгобекски районе кагирхошта интернациональнии патриотически кхетам луча долаш дола кхоачамбоацараш.

Комиссеша депутатий Шелковской районии Совета исполкомаи МагIалбика городской Совета исполкомаи могадаьд уж кхоачамбоацараш дIадахара де дезараш.

ЦУН ТКЪАЬ ИТТЛАГIА ХЬУВКЪАМ

Бера хана дена лаьтта дезаш хиннав Бауди. Дас Мохьмадеи нанас Азманеи дезадалийтадар цунна лаьтта. Уж шоаш ахархой бар, цар даьй а хинна ахархой. Цудухьа професси лаха хала хилавзар цунна.

Ткъаь итт шу хьалха дIаволавелар из Киргизе машино-тракторни станце болх бе. Цо йистеяьхар механизаторий курсаш. Юххьанца из прицепщик вар, цул тIехьагIа тракторист хилар. Эггара хьалхара хьувкъам цо кхебир 1950 шера. Къахьегарах говзал Iомаярал тIера вола саг хиларца дIадоваийтар цо ше юххьанца дена.

Цу шерашка болх беш из дукхаза а белгалваьхар дика болх барах, совгIаташ тийлар цунна.

Шаьла района «Джалка» яхача совхозе болх бе волалуш хинна ваьнна, балха опыт йола механизатор вар из. Цунга елар хьажкIаш кхееш йола звено. Шерагара шерага шийн звеноцарча новкъосташца цо доккхий толамаш доахар хьажкIаш хьувкъаеш.

Шийна карагIдаьначох кхоачимбаь цIаккха а Iеш оамал яц Бауде, нердача коталонга кхача гIерт из, нердадар дех.

ЧIоагIIа теркам тIабахийта Iомайора цо республике хьалхалаттарий опыт, цар говзал.

Хьийга къа зехьа довизар. Саидова мехзвеное бокхка толам баьнхар: Владимир Ильич Ленин ваь 100 шу дузаш звеной механизатораша шоай 175 гектарах хIаране тIара 55 центнер хьажкIаш яьхар. Иштта дукха хьажкIаш яьхавдар республике цхьанне а! Дийхено бе боагIача тайпара мах бир мехзвеной кулгалхочун — цунна елар Ленина орден.

Деньа дера 1973 шерара ахна. Покъилуш латтар хьажкIаш. Хала дар царна бIарахьежа. Дукха къахьийгар механизатораша хьажкIаш хьувкъае гIерташ. ФуннагIа даь а йокъалах кIалхаръяха езаш яр хьажкIаш. Дийнахьа а бус а къахьегар звенос, хий дехкар кхашна. Цхьан хана минеральни удобренеш ехнар, оасар дора. Раьза вар Вауди шийн новкъосташта. ЧIоагIIа йоахо йора хьажкIий Абдулмежидов ХIарона, Териев Мусоста, Бауде вошас Мухьаде. Цудухьа 400 гектарах хIаране тIара 52 центнер яьлар — планал дукха тIех.

Цу шера Саидов Бауде Социалистически Къахьегама Турпала цIи елар.

Уйх шера цу звенос хьажкIаш кхейир 350 гектар хулача лаьтта. ЙIаьхъенна чIоагIIа йокъал эттале а, хьажкIаш дика хьувкъаелерхIар механизатораша. ХьатIаэттар уж чузца еза. Уж яр Бауде ткъаь иттлагIа кхевь хьажкIаш. ЦIи хеза механизатор болх беш вар иза болча, ялх ряд йолча, «Херсонец-200» яхача комбайна гIа. Из машин районе эггара хьалха балха юкъейоалаяьяр.

Цун агрегато ах го а бакхелехьа тракторни лафет дошоча хьажкIех хьалъюзар. Хьинаре болх бора опытни комбайнераша Абдулмежидов ХIарина, Каев Шерипа, Юнусов Ахьмада. Дийнахьера задини цаIн-ахи — шиъ кхоачашйора цар. Водителаша Гадаев АбусаIида, Агаев Вахас болх бора графикал хьалхабувлаш.

Саидов Бауде звенос йоккха котало яьккхар. ХIара гектара тIара 65 центнер яьлар, хIаьта тIайийнача декхарашна лаьрхIана 55 центнера эттел.

А. АХМАТОВ.

Идеологически къовсама фронташка

ТIЕМАШ ХЬУВ МОТТИГАШ: ЮВЦАРАШИ БОКЪОНЦА ЯРАШИ

Миштa хьув тIемаш, малагIаш да цар бахьанаш? Политически тIемеи деятелаша, Iилманхоша а публицисташа а дакъа а лоацаш йола Малхбузенеи Малхбоаленеи юкъера диалог йолаш дискуссировать деча дешашта юкъе диса да из дош.

Марксизмо — ленинизмо лерхI тIемаех исторически, классови явлени. Уж дерригаш а — антагонистически общества чу лелаш йола кIоаргга социально-экономически процессашта бахьан хулаш дола хIамаш. ТIемий хьаст частни доалахьена къахьегамхой тоIабара кIийлен тIа латтача эксплуататорски стройна шийна чухь боал.

Дунен низий соотношени социализмана гIойле йолча тайпара лоархIам болаш хувцаденнаяле а, вай заманагIа а лелаш да тIемий а тIемий конфликтай а эггара кIоаргагIа дола бахьен. Из доал хIанзарча ханарча монополистически капитализма экономически отношенеех, цун социальни чулоацамах. «Цул овлан тIарча экономически гIулакхий свойствашка дилача империализм белгалйоалаш я машаран наха паргIато яларам сов кIезига тIаккхуьш хиларца, военщина массайолча моттигашка ма могга духкагIа дегIайоалаярца» (Ленин В. И. ПСС т. 37, оагI. 348) аьнна дола В. И. Ленина дешаш низ боханза да. Духьхьал империализмах, цун экономиках политиках боал тIом духьбувла хьаст.

Агрессивни низаша дерригача дунен а локальни а тIемаш хьедара исторе тешал ду хIара хьадда йола тIом керттерча кхаь тайпарча бахьанех хьайна хилара. Юкъарадараш, тIемаш духдувла хьаст из хиларах тарра антагонистически общественни формацие экономически политически отношенеех доахкаш да. Къаьсттадараш, хьадача антагонистически общества чухь йолаш йолча экономически политически вIашидухьаленех доахкараш да. КхоалагIча тайпара тIемаш хьера бахьанаш — частни. Уж дувзаденна да къаьсттача хьалий объективнийи субъективнийи факторий хьадача совокупностаца.

Дунен шоллагIа тIом чаккхбаьнна 35 шу дизарца дувзаденна Малхбузехьа дукха араюола яьнняй из тIом-хьара бахьаний дешах цIаьхка а пIаьхка а дувцаш йола публикацеш. Цхьабакъда, цу хавара событеш дегIаахара бoкъонца дола сурт чулацаш малхбузехьарча авторий бIаргаша, бакъдарий метта дIауттадду шоаш дагалувцаш вIалла хила а хиланзадараш. Хьалха а санна, дувцаш латт, масала, Советски Iадал эттача хьалхарча деношка дена «дувцаш хинна дола революци кхыча европейски мехкашка дIаяхьара Шеча Эскарах пайда эцара торонех дола дош» аха шоаш дагалаьца хабараш. Цунах тара дола цхьанна а хIамаца бакъде йиш йоацаш дола къамаьлаш «коммунистически кхерамех» «советски кхерамех» тоатола чу долх.

Из хIама керда дац. Фашистски Германе наьха мехкаш дIалувцара политика нийса я ала гIийртача гитлеровски кхыча мехкашпарча гIулакхий министра Риббентропа а дIаьхдаь къамаьлаш дора «превентивни тIема» хьакъехьа. Цо дувцаш хиннарех. Гитлера массанел а хьалха дIаболабаьб «превентивни тIом», Германи а Малхбузен Европа кхыдола мехкаш а Советски Союза оагIорахьарча тIема кхерамах лоралара.

Цхьабакъда, «превентивни тIемах» дола дагалийцараш доацараш исторе бокъдараш та духьала оттадаленза. Дунен шоллагIча тIемах капиталистически системана чухь хьахинна, дунена доал лара керттерча империалистически державашa чакхъяьха къовсама политика дIахо яьхар хилар. Из я цхьанна а хIаманца къайлахьа йиш йоаца объективни фактор.

ШоллагIа дунен тIом хьара бахьанаш цу тайпара тIакIалтIададар исторе суда хьалхашка империализм цо даьча зуламех, цун бехка миллионаш бола нах бовраx. адамлена Iалъмате доккха материальни зе а духовни зиан а барах болча бехка кIалхара яккха гIертар мара кхы хIама лархIа йиш йолаш дац. Гуш да, хIанз делаеш йола гера хьаделга сихдара, дунен халкъашта юкъера кхоххам чIоагIIбара, термоядерни а тIехьа дунен тIема вийчо яра тIаерзаяь йола политика «ца йоалаш» лелаю империализмо ала гIерташ хилар.

ТIеххьарча хана каст-каста хоалаш да. Советски Союзи Варшавски Договора юкъедоагIа кхыдола социалистически мехкаши «тIема низа» НАТО мехкел тIех а дьнна дела, хIаьта уж мехкаш европейски континенти тIа шоай тIема кизащ дамм совдоахаш а, дига а доацача хана ядерни гера тоха лаьрхIа а дола ахаш дола хабараш.

Бокъонаш аьлча, е Советски Союза а, е социалистически доттагIлен кхыдола мехкаш а дац тIема совлента кхача гIерташ. Цул совгIа, цар уйттаю тIема кхерам кIезигбарах йола хьадда предложенеш. Ше деш дола гIулакхаш а дувцараш а цIенача дег тIара деш а дувцаш а хилар хьагойтад Советски Союзо, масала, 1980 шера 1 августе тIаккхоачаш ГДР территоре тIара 20 эзар саг тIема гIулакххой, эзар танк, хIаьта иштта дукха кхыйола тIема техника араяккхарца. Из решени тIайийцар духхьал Европе тIема разрядка яра лезаеча гIулакхашта импульс ала а цу даьнне деча хьадала балхий масал тойта а латаьба.

Фу дар цу даькъе Малхбузено лаьр? Малхбузен Европах американски ядерни ракетий кердача новкала (108 «Першинг-2» яхача баллистически 464 ткъамаш долчей) стартови площадка яра хьакъехьа НАТО доладаь вргIана гIулакхаш. Цу кердачо кхоачарча машара кIал мина бoллар кхерам ба.

ХIана уйх сахьате из хIама «данза даргдоаш да», «де кхы хIама долаш дац тхо» ала гIерташ ба НАТО лидераш. Бакъдац, де кхы хIама да а дар долаш а да! Цу хьакъехьа предложени йир Советски Союзо, кхы тIехьа а ца йоахаш переговораш полаяра тIахьехарца. Амма Вашингтона цун эггара чIоагIIа болча союзникаштеи эшар диалог а йоацаш гера хьаделга сихдеча цхьаькха тIа баннхар да, разрядка яр доцаш хьалаш ярдар, политически атмосфера Iаьржъяр да. ХIаьта из де лерхIаш да Европе даь на Iеш, цун доазовел араяьна а.

Цунца дувзаденна хьокхаме я Дж. Картера кхайнань ВIашагIкхийттача Штаташа кхоачашде зерхIача тIема гIулакхий программа. 1981 шеррехьа 157 миллиард доллара кхоачаргьа тIема расходаш — 1980 шера вашингтонски администраце хьалхагIа тIема гIулакха дийха хиннечул 20 миллиард доллар дукхагIа. Цо хьахьох, Малхбузен Европах Вашингтон шийн ядерни заложница е гIертар — шерарча милитаристски заговора дог хилар. Из заговор вIашагIйоллаш ба лучча шийн соотношенешта раьза боацараши исторе чарх тIехьашкахьа юхаккостае йиш хиларга дог доваш бараши.

Империализмана шийна чуйоагIаш йола тIом хьоабе йиш хулийта торонаш цу дакъе дерригача дунен бар а тIехьа, хьаю дуккхача фактораша. Хьалха шоаш хиннача бесса долаш да экспансеи агрессеи экономически оалаш. Монополистически капиталл йиш йолаш яц наьха хальашта эксплуатаци ярей уж тоIадарей чотагIа максимальни пайдаш чу ца кхухьаш Iе. Империализм довзаш яц диктата, цхьание шоллагIчоа доал дара, цаI шоллагIчоа кара хилара тайпара дараш мара паччахьалкхенашта юкъе лела кхыдола гIулакхаш. Шоашта болча пайдана монополеши тIехмонополеши кийча я духхьал герзаца интервенци елга а юкъебоагIаш бола кхерам тIатувсар санна йолча средствaeх пайда эца. Цхьабакъда, хIанз уйх сахьате йолаш я даим чIоагIлуш а латт, империализма эггара агрессивнегIа а авантюристически а долча низашка тIема конфликташ хьее йиш ца хулийташ йола фактораш. Низ бола тIема духьлара низ а хинна дIаэттад социалистически доттагIлен мехкаш, коммунистически, болхлой, къамаш мукъадахара болаваш, машара тIехьа барий шерра болам. Чулоацамга диллача керда йола дунен арене низий соотношени цахаддаш хувцалуш латт социализмана, машара, машаре цхьана гIулакхаш леладара, прогресса гIойленна хургдолча тайпара. Цудухьа фатально хиланза баргбоацаш бац тIом. КIоаргга гIалат ду тIемаш дилла хургдолаш а хиланза даргдоацаш я да яхаш йола антигуманни концепци хьалаьца леларaша. Уж ца хилийта йиш я хIанз. Цхьабакъда, из атта декхар дац. Агрессивни гIулакхаш ледадара йола империализма торонаш хIанз дикка кIезигъеннаяле а, цун чулоацам ше хиннар ба. Разрядкан гера дIадаккхара гIулакхеи йоастагIий карара ресурсаш кIезига яц хIанз а. Цудухьа машара тIехьарча низий фал ланхен солидарность чIоагIен хила еза.

Степан ТЮШКЕВИЧ, философски Iилмий доктор.

(АПН).

Минеральни органически удобренеех лерттІа пайда ца ейцача хила ма боаттІа дегІабоалабе йиш яц юрта боахам. Хьувкъам лакхбарал совгІа, цун дикал а дикка айю цар.

Цунца цхьана, хьувкъама кІезига новкъостал хургда удобренеех ІалмО дІадеххача тайпара пайда ца эце. Уж тувса лаьттан хьовналга, хаоттама, Іалама хьалашка хьежжа — шоай ханнахьен йоагІ-йоагІачен. Уж деррига гІулакхаш теркал а деш, удобренеех лерттІа пайда эцара «Сельхозхимин» яха объедненеш вІашагІъеккай республика районашка. Царна юкъе лоржача социалистически яхье хьалха Назрановски районера яр я.

ТЕШШАМЕ ГІА БОАХАШ

Дика лоархІабу цу организаце къахьегамхой шоай декхарех. Масала, духхьал ялх бетта 176 эзар сома маьха балхаш а деш кхай гІа дІайихьар цар 45 эзар тонн органически удобренеш, шера план 25 эзар йолаш.

КПСС XXVI съезда ма хулла дикагІа хьоахамаща накъъабахар духьа лоржача социалистически яхье юкъе а баха шоллагІа квартал чакхйоалаш цар дош деннадар шу чакхдалалехьа кхачна яхы а 15 эзар тонн органически удобренеш дІаяхьей царех, шера планал совгІа 10 эзар тонн а йолаш, 21 эзар тонн кхашка йиллей.

ЛаьрхІа хинар нйс бетта кхоачашдарал совгІа тІехкхоачашле а вІаштІехьдаьлар. Кхаь кварталах 62 эзар тонн дІа а хьош цунах 22 эзар тонн кхашка йиллар. Уж толамаш дахара доккха новкъостал дир механизатораша Алиев Махьмадеи Сагов Хьамзатеи. Балха нормаш юкъера лаьрхІача 160—170 процент кхоачаш ца еш ди дІадахийтац царех хІаране кІанз а.

Кхашна гІолла минеральни удобренеш дІа-хьа кхувсаш РУМ-4 яха шн агрегат мира яц хІанз цу объединене. Цар новкъосталца укх шера планагІа 675 гектар долча лаьтта 150 тонн минеральни удобренеш товса езаш яр. Хьалхашка лаьтта декхар вІхвали тІехкхоачашдир. Иштта, 3950 гектар долча кхашка тайсар 970 тонн минеральни удобренеш.

Мишта вІаштІехьдоал цу объединене къахьегамхой иштта овсаре болх бе?

Минеральни удобренеш кхай тІа дІа-хьа кхувсаш йола йиъ агрегат латтар «Назрановский» совхозе дукхача хана денз пайда а ца эцаш. Из техника йийха «Сельхозхимия» объединене коллективна дІаслар совхоза кулгалхоша. Цу гІулакхо шинни а боахама дикка пайда а бир. «Назрановский» совхоза 1401 гектар дІалоацача кхашка минеральни удобренеш а товсаш, лакхе балгалдаьккха хиначА тайпара. массехказа тІехкхоачашйир объединене къахьегамхоша шоай шера планаш.

Кхашка минеральни удобренеш тувсаш болча механизаторашта юкъе лоржача яхье хаддаза хьалхи а болаш къаьстта дика къахьег Гагиев Бек-Ханеи Ильясов Хьамзатеи. Балха нормаш хІара дийнахьа юкъера лаьрхІача 140—150 процент кхоачашъю цар.

Механизатораша шоай балха нормаш кхоачашъелга тоъал минеральни удобренеш хилларах тийша да. Шоай база а йовцаш «Сельхозхимия» объединене Сунженски района Орджоникидзевски станицера хьатІакхухь минеральни удобренеш. Декхарех геттара дика лоархІабеш хьабоагІа из болх беш бола объединене шофераш Бургучев Махьмадий Путоев Іийсаи. Норма шиъ йолаш, дийнахьа йиъ рейс е кховву царех хІаравар.

Удобренешца кхаш хьаьндарал совгІа, района боахамашта хьувкъам чуяга, лаьтта аха новкъостал деш а хул объединене механизатораш. Хьадер ма хулла сихагІен дикагІен кхоачашдара низ дІанхоачвр деш къахьег цар уж балхаш деш а.

Цу тайпара, хьалхашка латтача декхарех дика лоархІаеш хьайоагІа цу къонача боахама барт тайна коллектив.

С. АКАЕВ,
агроном.

Кхоана — автомобильни транспорта болхлой Ди

ИттлагІа пятилетка кхоачашъяр духьа къахьегаш дукха водителаш ба «Чечингсельстрой» яхача треста автотранспортни боахаме. Иштта къовсам доаттабеш ба тахан 20 шера а кхы дукхагІа хана а болх беш, иттлагІа пятилетка ханал хьалха кхоачашъяь бола АТХ ветеранаш (сурта тІа, аьрдехьара аьттехьа): Мурадов Эдуард (бригадир), Мациграсарин Артавад, Батманов Николай, Абдулханов Хьамзат.

И. ПЛИЕВА сурт.

ХАЛКЪА БОАХАМА ЛОАРХІАМЕ ДАКЪА

Наькъашка гІолла йолх автомобилаш. ХІаране ю лаьца — водитель. Эзараш болча наха маршруташ белгалъю, наькъахка кийчъю вІаштІехьа йола а кхераме хургйоаца а машинаш. Уж берригаа нах — автомобильни транспорта болхлой. Дукхача даькъе цар хьегача къахт тийша да промышленни юртбоахамеи производства лерттІа болх белга, херда предприятеш шоай ханнахьа болх бе йолайолийтилга, чуІе ціелош хьалделга, хІаьта иштта наькъа культура, быт, сапаргІато.

Массанена а хой-хьогІ, хІанз халкъа боахама моахьий хІара 100 тоннах 80 автомобилисташа дІанхоачаеш йолга. Церна кхоач дІа-юха кхувлача берригача пассажирий кхаь даькъах ши дакъа. Российски Федераце автотранспорто хІара денна дІа-хьа вуг 60 миллион совгІа пассажир, 10 миллион тонн мухь дІахьу.

Боккхен сий долеи наькъ хьабенаб советски автотранспортникаша. Цу наькъе тІа эггара хьалхара вехаш а хина дІаттад ленински декреташ. В. И. Ленина укханегІа тІема гІулакхашта йолча Халкъа Комиссарнато 1918 шера 13 январе приказ техад Центральни автотранспортни отдел вІашагІйоллаш хиларах — цунна тІадиллад республике дерригача автогІулакхашта кулгалделга.

Цу шера «АМО» яхача (хІанна И. А. Лихачева цІерагІча) завода болхлошта хьалхашка къамаьл даьд В. И. Ленина. Цига Владимир Ильича яьхад, гаьна дац укх заводе керда эзараш советски автомобилаш хьергйоладий. «АМО» завода болхлоша 1924 шера 1 ноябре арахийцай цу шера 7 ноябре демонстратий колоннаца Москве Цієча майдан тІа гІолла чакхьяьнна эггара хьалхара «АМО-ф-15» яха советски итт автомобиль. В. И. Ленина цІераца айхха дувзаденна ди социалистически пачхьалкхен транспорт хьахиларн дегІаахари.

Юххьанцарча пятилеткашка из дегІайоалаяра дІахьалхашкахьа боккха гІа баькхар. 1940 шерале 45-эза йоккхагІа хилар СССР автотранспорт 1928 шераца хийцайна.

Цхьабакъда, советски наькха маьрша, хьаьналь къахьегам юкъагІбаьккхар гитлеровски Германи тийшача балхагІа най мехках латаро. Сийлахь-боккхача Даймехка тІемо дІадийхар мехка экономикана сиха тІема гІулакхашка оттаелга.

Коталонца тІом чакхбаьккхачул тІехьагІа мехка халкъа боахам юхаметтаоттабе а цул тІехьагІа дІахо дегІабоалабе а, коммунизм хьалъяра керда декхараш кхоачашде доладелар советски халкъ. Цу хана дека дІадахача укх 35 шера низ бола индустриальни база а хиннаа дІаттий Советски Союз. ІалаьмаІе йоккха автомобильни парк я цун, укх тІехьарча шерашка болх бе йоласнай «КамАЗ» а г. Тольяттера автомобильни завод а саьна йола автогиганташ, мехка автозаводий конвейераш тІара хІара шера Іовзл ши миллиони ах миллиони гаргга моахьаш увзи цхьа миллиони ах миллиони лековойи автомобилаш.

Автомобильни транспортагара гІулакх ца кхоачаш цхьанкха предприяти, учрежденн е организаци яц тахан. Автотранспортах пайда эцаргІа ювзаенна я промышленни юртбоахамеи производства еррига процесс. гІишлош хьалъелга, товарооборот, городашкеи городашта гонахьа гІоллен меттел городашта юкъарча наькъашка гІолла а нах дІа-юха ахар.

Нохч-ГІалгІайчен экономика дегІайоалаеча белгталара дакъа лоац автомобильни транспорта болхлоша. ХІанз республике болх беш я 300 гаргга пассажирски автобусни маршрут. Автобусаш лел республикерча 340 юрта. ХІара шера дІа-юха хьу 13 миллион тонн халкъбоахама моахьаш, деррига дІа-юха кхухьача моахьех централизованно кхухьараш 80 процент да.

ТІехь-тІехьа дукхагІа хул городашта юкъе моахьаш дІа-хьа кхухьилгеи пассажираш дІа-юха кхувлилгеи, пакеташ, водонаш, контейнераш юкъенхуэлилга.

ИттлагІча пятилетко 30 процент дукхагІа дІа-юха кхихьад моахьаш нйслагІча пятилеткечул. 64 процент дукхагІа дІа-юха кхийлаб пассажираш. Материально-технически база дегІайоалаяргв дІадахийтад нйслагІча пятилеткечул шоза дукхагІа ах а.

Болх бе йолайлийтай г. Грознера технически гІулакхаш ду станци, пассажирски объединенера машинаш дІаоттаяь лоаттаю тІа тхов бола моттиги ремонташ ю цхаши, моториш тоаду цех а кхийола объекташ а. 500 эзар сома экономически эффект а йолаш 1200 совгІа рационализаторски предложени юкъейккхай.

Болх во бац автомобилисташа карарча шера а. 9 бетта план тоннаштех пассажираштех 101,7 а 101,4 процент кхоачашъяьй, грузооборотах пассажирооборотах 100,4 а 100,1 а процент.

Из деррига а вІаштІехьдаьнад автомобильни транспорта берригача болхлоша дукха а чІоагІа а къахьегарах, социалистически яхь лаим дегІакхувларех, толашагІа йола къахьегама формаши методаши юкъеккхувларах.

Яхь лелаерашта юкъе хьалхаяьнна йолх 1737 а 1572 а автоколонний, Назрански Малгобекски автопредприятий коллективаш.

Пхе шера план ханал хьалха кхоачашъярах укх шера 1 сентябре рапорташ делар 22 бригадо, 980 водитело, 2000 совгІа болхлочо, церна юкъе водителаш М. Ш. Нальгиева, М. М. Арсамаков, В. Н. Корсаева, Ш. Ш. Матаева «Коммунистически къахьегама ударник» яха сий дола цІи яькхар.

Цунца цхьана, белгалдакха доагІа, цхьайолча автопредприятеша ритмично болх ца беш, автомобилаш доацача гІулакха совнаь лоаттаеш яьсса хехкаши хилар. ХІанз а дизза кхоачацдац пассажираши вахтови болхлойи дІа-юха кхувлилга.

Плановая заданеши социалистически декхараши тІагІертта кхоачаши тІехкхоачашм дергдола, пассажираш дІа-юха кхувлилгеи моахьаш дІа-хьа кхухьилгеи сихдергдола, обслуживание культура лакхагІен дикагІен хургйола гІулакх данза, хьалха лаьттача опытах шерра пайда эцанза баргІац.

Укх гуйран деношка автомобилистий керттера декхар да юрта боахама лерттІа гІулакх дар. кхашка чуэцаш латта хІамаш шоай ханнахьа цІаозара новкъостал дар. Уж а кхыдола а дешаш кхоачашдара тІадерзадаь да тахан КПСС XXVI съезда сийна хьинарча къахьегама вахте а этта, иттлагІча пятилетка задании ханал хьалха кхоачашъяр духьа. КПСС ЦК октябрьски (1980 ш.) Пленума решенеш чакх а йоахаш, къовсам лоаттабеча автотранспорта берригача болхлой низаш.

В. СКВОРЦОВ,
КПСС Нохч-ГІалгІай обкома промышленно-транспортни отдела инструктор.

Транспортникий толам

КПСС ЦК июньски (1980 ш.) Пленума материалаца Малгобекски автотранспортни предприяте (начальник Х. А. Бузуртанов, парторганизаце секретарь В. И. Бизикова, профсоюза месткома председатель С. С. Котоев, комсомола комитета секретарь И. М. Боков) коллектива политически къахьегамеи хьинар айдаьд. ИттлагІча пятилетка планаши декхараши ханал хьалха кхоачашдар духьа шерра социалистически яхь а йоаржаьь автотранспортникаша шоаш лийрхІар кхоачашдаьд — пхе шера задани кхоачашъяьй.

Моахьаш дІа-юха кхахьара пхе шера план 519,5 эзар тонн йолаш, дІайихьар 612,4 эзар тонн я.

ПланагІа 11 миллиони 814 эзари тонно - километр е езача метте бокъонца лаьр 13 миллиони 306,6 эзари тонно-километр я.

Иштта тІехкхоачашъяьй пхе шера задани пассажиро-километраш яра а. ПланагІа 359 миллиони 800 эзари пассажиро-километр е езача метте, бокъонца лаьр 364,4 миллион я.

— Пхе шера задани кхоачашъяр, оаха тхоай профессиональни цІейца — 1980 шера 26 октябре белгалдоаккхаргдолча автомобильни транспорта болхлой Денна хетаду — йоах. Малгобекски АТП начальника Х. А. Бузуртанов.

М. ЧЕРНЕНКО,
«Ленинское знамя» яха Малгобекски райони газета болхло.

КЪАХЬЕГАМА СОВГІАТ КИЙЧДАЬД

ИттлагІча пятилетка план ханал хьалха кхоачашъяра. КПСС XXVI съезда сийленца накъъабахера «ХІара балха денна — дикала Знак» яха девизагІа хьинар айденна къахьегаш ба Нохч-ГІалгІай транспортни управленена чуйоагІача автоколонна-1572 яхача Грозненски транспортни предприяте болхлой. Цар дика къахьегама совгІат кийчдаьд шоай цІейна. Дерригача технико-экономически хьоахамий йис бетта план тІехкхоачашъяьй. Планал совгІа 102 эзар сома пайда баьб. Йис бетта заданел совгІа автоколонна-1572 водителаша дІа-юха вигав 300 эзар пассажир.

Республикерча пассажираш дІа-хьа кхувлача предприятешта юкъе лоржача яхье шоллагІа моттиг а хьоаеш, республикански сийлен Уга тІа лаьккхай коллектив. Иштта цунна еннай КПСС обкома, Нохч-ГІалгІай АССР Министрий Совета, облсовпрофа, ВЛКСМ обкома Сийлен грамота. Укх тІехьарча хьва социалистически яхьа юкъеккхухь укхаза тайп - тайпара формаш. ТІехьабусараш боацаш болх бара, тешама паспорт декхара, коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІа яккхара тІагІертта къовсам лоаттабу предприятерча автоотрядаша, бригадаша, экипажаша, берригача водителаша ремонтникаша. Шоай долача цІейна накъъайоагІача предприятерча бригадашта юкъе лоржача яхье В. Н. Татаева кулгалдеча яьххагІа бригада коллективо хьалхара моттиг яьккхай.

Цу бригаде белгалбаьнна дика къахьегаш ба водителаш З. Сулейманов, Г. Онищенко, С. Петросян, С. Цокон. Х. Юсупов. кхыбараш.

Предприятерча ремонтни участкашта юкъе лоржача яхье хьалхара моттиг яьккхай С. Сидельцев керте латтача цхьоалагІча ремонтни участка коллективо. Хьинаре къа а хьегаш башха-дика толамаш доахаш хиларна белгалбаьнна ба ремонтникаш Я Бурнаев, А. Висаса, Р. Магомадов, С. Тайсумов, С. Исмаилов, кхы дукхабараш а.

Автоколонна-1572 коллективо доаха толамаш тІатІа дикагІа хулийт коммунистически къахьегама ударник яха сийлен цІа яккхара хьинар кхо ца деш къахьегаш бараша. Из цІи лелаеш ва автоколоннера 160 болхло. 21 экипаж, тешама паспорт леладеш йола Кадымагомаев Денн, Агуев Висит, Галаев Іарби керте латта экипажаш.

Пхе шера план ханал дукха хьалха кхоачашъяра доккхий декхараш тІайийца бола водителаш дукха ба укхаза. Пхе шера план дикка тІехкхоачаш а я. тІадоагІача шера тІехьарча беттай чотагІа къахьегаш ва предприятера 54 водитель. Царех ба коммунистически къахьегама ударникаш Лазарев Борис Иванович, Акопян Гурген, Кадымагомаев Денн, Богатырев Салман, Сапралиев Ахьмад, кхы дукхабараш а.

Б. КОСТОЕВ.

СУРТА ТІА: 1372 автоколонна «Турист» яхача Грозный — Ереван маршрутагІа лелаца автобуса экипаж (аьрдехьара аьттехьа): Чучаев Мухьдан, Джатаев Вахид, Виторов Байса.

И. ПЛИЕВА сурт.

Дозанал дехьара

Дунен сообщества а ООН-а а лоархІаме декхараш

ООН Генеральни Ассамблея аргІанара сесси хьайийлай чоалханеча дунен халкъашта юкъерча хьалашка. Геро хьадара пайда хургбола программаш а бийдален энергеи хьастІашта тІахьожам лоаттабелга а карара ца далийтара сиргагІъяьнначо духхьал шоашта эцараш мара лоархІаш йоацача Малхбузен монополистически группай хьашташа дунен политикана беш бола негативни Іоткъам кхы а совбовнкх яьссача демагоген шовинизмай средствашца Іаьдалга кхача гІертача политикай дегабуамашен соцталашеи.

ООН генеральни секретара Курт Вальдхайма, цу дерригача дунен организаце аргІанарча форума лаьрххІача доклада тІа белгалдоах, геро дІадаккхар, цу хьакъехьара совещанеши политически механизмаши дукха яле а, цІакха а ца хиннача тайпара гаьнарча хана де лерхІаш дола хІама да хІанз. ХІаьта дунена хьалха ше лаьттача тайпара тІалатташ ба ядерни герзо хІалакдара кхерам, яхаш. 1978 шера май бетта Генеральни Ассамблея сесси тІайийца хиннна герз дІадаккхара хьакъехьара стратеги хІанза а лерттІа чакхъяха йоланьяц.

Эттача хьалаца дувзаденна дунен халкъашта юкъерча общественноста догдоахари из сахькхъялари кхетадеш дар. Амма хьалаш кхетта чоалхане эттача хана, советски общественность тешаш я, иштта хеташ да социалистически доттагІлен кхыдола мехкаш а, конструктивни диалога вІашагІкхийттача Къамий Организаце торонех пайда эцар кхы а чІоагІагІа лоархІаме хургхиларах. Генеральни Ассамблея хІанзара сесси лоархІаме хулалургьяр тІехьарча шерашка йолаяь хинна тайп-тайпарча формаех йолеи шин оагІонна юкъе хинней, дама цхьаца бахьанех тІехьаяьхка е соцаяь йола герз дІадаккхаев хьакъехьара переговораш юхайоланран дІахо яхьаран.

Варшавски Договора юкъе йоагІа социалистически пачхьалкхенаш герз хІадаккхарен дунен халкъашта юкъера кхерамазле чІоагІъярен проблемай ерригача секторах дола дешаш тІехьа а ца доахаш дувца кийча хилар кхы тІех хила йиш йоацаш къаьгга а хоадам болаш а белгалдаьккхад карарча шера 15 мае цар цхьана яьча Деклараце тІа. Цар чІоагІдир ядерни герза тоххамаш делга дизза а деррига а декхарах. радиологически герз декхарах, химически герз декхарах, ядерни йоацача пачхьалкхенашта ядерни герз ца тоххарах йола переговораш толамца чакхйоалача дІанхоачаде лаьрхІа шоаш хилар. ДІахо дергдоча гІулакхий программа хьисапе цар предложени йир иштта ядерни герз ара ца хецаш сопадарахи цуй занясаш уж ерригаш а дІалалалца кІезигкІезиг йоахаш дІаяхарахи, дукхаз нах боабеча герза керла тайпаши керда системаши хьаделга декхарах. хІаьта, тІехьара а, тІема бюджеташ эггара хьалха йоккхийча державаи яраш а еш зІамигьярах бола цІенхаштта переговораш йолае ьхьна. Генеральни Ассамблея сесси йолалуш вай мехкo оттадир ООН хьажийта геол хьаделга сикларо говахьарча соина деш дола зуйам соцаларах.

Советски Союзо кхыча воцал долча социалистически мехкашеи лерхІ, лакхе йийцача тІехьаяха йиш йоаца проблемаех еча переговорашта юкъера яла йорта а болаш бахьан долаш цхьанкха правительство а я яц е хила йиш а яц аьнна. ХІаьта, лагахьа санна цу адамлен вахаре чІоагІа лоархІамеча даькъе дІахьалхашнакьа дахара йола тороеш тувлалийтале е царех чакхбоалаш пайда ийцабеле, из духьал дунен арене исторически хуапамаш хилар, хьалкъаша шоай къаман хьашташ, шоай кхерамазле ІалашъЯра йола шоай ийскон бокъо шоай тешамеча дотгагІаша ду гІо шоагІаре а лувцаш лораеш хилар лоалуш доацача гІоараша конъюнктурни хьисапера мотиваш, искусственни бахьанаш дукхьала дахарагІа хинна хІама ха. Иштта, ОСВ-2 Договора ратификаци елга дукхьал шиЙ цхьан оагІон решенех сонадаьд хІаьта бахьан алхха коржамашта хьалхарча гІулакхашта ца хІама аьттув болаш хургда яьнна хеташ хилар да. Европерча гаьна яхара низ юкъера болча ядерни ракетех йолча переговорий хьакъехьарча Советски Союза кердача инициатива а иштта уйлах доахадир бІу кердача герзаца Іалашбара амбициозни планашца дувзаденна дола гІоараш. Иранех Афганистанех хиннача событеех пайда ийцар цар Индийски океанах машара зона ярах йолча переговорашта саботаж яра.

Цунца цхьана Варшавски Договора мехкий платформа тІа белгалдоах герз дІадаккхара юкъарча процессана стимулировани яран Лаьттан дІайхача точнашкера кхохкам лохбарий юкъе хадаргбоаца бувзам хилар.

Вашингтонни Пекини ООН Генеральни Ассамблея сесси Афганистанаи Кампученей гонахьарча событешца дувзаденна дола провокационни «дешаш» оттадарца белгалъяккха гІерташ хилар, цхьанна а мехка ца ашоача бесса машари феодальни деспотий а Пол Пота тайпагІарча палачий а Іаьржа гІулакхаш лайначул тІехьагІа хила дезаш дола вахар юхахьадара дола хьалаши эшача моттигашка кхохкам дІахо а лоаттабе гІерташ хилар хьахьокхаш дола керда хІама да. Цу хоза йоацача маневрех цхьаннахьа а кот ца йоали а тупика чу ниЙсъенна а кхохкам хьалхебарен «ерригача аалмуташка» кхерам лоаттабарен политика яьсса хилар хьахьокхаш дола хІама лерхІаш я советски общественность.

Дунен халкъашта юкъера сообщество дІахо машар хила йиш йолаш ял цу политика конвульсе ООН авторитет телхаеш а халкъий универсальни организаци хІанзарча ханара эггара лоархІамегІаре декхараш кхестадара балха тІера йоахаш а дола хьалаш увттадеш хиларца. Ха юха а сеца хьежаш латтаргьяц. Геро хьаделга сихдарей кхохкам совбахарен маховик соцае еза.

Спартак БЕГЛОВ.
(АПН).

МАШАР БАХЬАН ЦХЬАНА ГІУЛАКХАШ ЛЕЛАДАР

Москве кулгаш яздаь Советски Союзаи Сиреи юкъерча доттагІалах цхьана гІулакхаш леладарахи дола Договор прогрессивни къамаш мукъадахарен низаш чІоагІдара тІаерзаяь, тІема хьакъехьа кхераме йола Гаргарчен Юкъерчен Малхбоалера чоалхане ситуаци тоера новкъостал деш йола фактор я.

Сире президент Х. Асад Москве вар ханна дихлача Вашингтонни цуй гІончаши прогрессивни режимай а ІарбиЙ халкъий беррисача къамаш мукъадахара болама а позицешта шерра наступлени е гІертарца нийсделар.

Кэмп-двидски сговора духьала хьакиннача Іарбий солидарноста дІи хоадара. ВІашагІкхийттача Штаташеи, Израилеи, цар хуллашен шоай хур ду цу зІанара керттерча чІоагІех цаІ йола Сири цунах хьаоадае гІерташ. Берригача Іарбий нийсхой гІулакх котдаккхара лоаттабеча къовсам эггара тешамегІча а хьинарегІча а къовсамхоча юкъера ва яккхар шоай №1 йола декхар лерхІаш да империалистически сионистский низаш. ТІаккха дунен халкъашта юкъерча а чурча а реакце керда наступлени йолаергьар Гаргарчен Юкъерчен Малхбоален къамаш мукъадахара революце позицешта. Цудухьа цар тІехьарча хана Сирийски Арабски Республикана (САР) духьала ЦРУ, Садата режимо, сионистий спецслужбаша инспирировани еш хинна кІалгІоллара болх шеррача масштабегІа болабар.

Антисирийски уІлаца цІенхаштта хІама кхийтай хІанз. Советски Союзаи Сиреи юкъера Договор из дукхачи шерашка цхьана леладаьча чІоаггІа лоархІамеча гІуланхий итогаш яр хинна Іац. Из да шин пачхьалкхенна юкъерча гІулакхий керда лагІа.

Цкъа-дале, цо лораду цу Іарбий мехка хьашташ тІема агрессех, хІаьта цун оборона ина чІоагІбара новкъостал а ду. Шоллагіа-дале, дерригача прогрессивни къамаш мукъадахарен низашта империалистически сионистски планашта духьала лоаттабу къовсам чІоагІбара дела гІо хул цунах. Цу деррига а шеко йоацаш новкъостал ду регионера хьал тоадира.

Договора кулгаш яздеш Леонид Ильич Брежневеи Х. Асадеи даь къамаьлаш нийсхоны чІоагІем машар цу районе оттабара тІадерзадаьхар. Советски Союзои Сиреи цІаькха а заявлени йир шоаш цу районерча ерригача пачхьалкхений хьашташта ма эшшара а агрессиваш гІоаврий планаш йохаеш а йолча дунен халкъашта юкъерча разрядкана тІехьа хиларах.

ХІанз, американски империализм Гаргарчен Юкъерчен Малхбоален къаьсттаьста мехкаш дІалуацара уІлаш керта чу кховдаш йолча хана, прогрессиви къамаш мукъадахарен низаш чІоагІІа раьза болаш да Москваси Дамаскои цхьана даьча гІулакха. Цо керда импульс лу цу районах машарен цхьана гІулакхаш леладарен зона яра лоаттабеча къовсама, дегаш тешаду шоай нийсхои гІулакх котдергхиларах.

Эдуард РЯБЦЕВ.
(АПН).

КАИРА УЛИЦАШ ТІАРА «ЛИХАЧАШ»

Са бе йоала тІалотадаь сурт а долаш йола йоккха йоаца картона листиг — Египте тІайийдача лехкара удостоверене образец. Хеталурга, моллагІа дола личин документ да кх из кхы хІама а доацаш аьнна. Цхьабакъда из деррига а дац нийта. Тер кам тІаоз цун арахьарча оагІо тІа яльаьча лехкачоа лаьрхІача диллараир санна йоацаче памятко: «Кьо хье маьрша хилийтара а хьо торо йоацаш ца витара а, хьа берийи дезалеи духьа лехар ду оаха хьога улицаш тІарча болама правилаш телха ца яр».

Цу тІахьехамо хьахьокх египетски наькъашкара полица йиш еча хилар. Каирски улица тІа нийсвелча пишетІа дагадох, укхаза конаш бе а доахкаш баІлаш бола нах дувцилга а йоацаш болама правилаш телхаяра цаІ шоллагІчул тІехвала гІерташ бай хьогІ аьле. Светофора цІе сердал теркал а ца еш тІехвуалар, эггара йистерча аьттехьарча мутІарера машин аьрдехьа хьувзаар, транспорт гульеннача моттигера дІавала гІерташ, тратуарашта машинаш тІаяхар. кхыйола цу тайпара тромаш укхаза дилла а леладу хІамаш санна лерхІа дукха ха я.

Лехкарий цхьанкха а дисциплина ца хилар да египетски йоккхийча городий а эггара хьалха Каира а улицаш тІа латтача ювцарах саг тешаргвоацача хаоса бахьан. Кхоачам ба хІанз укх сахьате столице центре лелача машиний сухал сахьата 3 километр а яьлча, вешта аьлча, гІаш волача сагачул шозза кІезигагІа. ЦІаккха а пахалдаш йолча транспортни проблемашка шера йовеш йола балкха итташ миллионаш лоархІам болча балха сахьател совгІа я. ХІаьта жел доагаду гІулакх доацаш ди тІехьа дезлуш латта бензин!

Машинаш хьаькъилагІа доацача тайпара сиха лелаярах доалла кхы а кхераме гІа хІама — аварен дукхало дальча лоархІамех, цар боарам юкъера лаьрхІача укхаза Европа мехкашкарчул 10—12-аза лакхагІа ба. «Аль-Ахрам аль-Иктисадия» яхача журнала даннеегІа, наькъашка транспорто еча аварешка хІара шера 3,5 эзар гаргга саг ла Египте, хІаьта кхы а 20 эзар саг чолакх а воаккх. Кепайоазон кхыча органаш тІа яраьнна статистика кхы а увзарагІа я. «Иджипши газетта» хетачох, аварийноста боарам дунен тІа эггара лакхагІа ба Египте.

Улицаш тІа порядок оттара гІо дац транспортни средстваш лехкара бокъо луш экзаменаш хеттачар лелаеча цайовгІача либерализмо а. Иштта, «Иджипши газетто» «во бегаш» лерхІ хІанзарча экзаменех. МалагІа беташ ба уж, автомашина е низ болча мотоцикла ко 12 шу дьяннача бера а бе додаш хилча, хІаьта цнй доалахьча машина тІа а хайна арявоалача сага цкъаза акселератора педалеш тІа ког тоІабен «бакшишах» — полицейскена луча лоадам боацача яхах ше фуннагІа дича а кІалхара ваьргхилари мерв кхы хІама хоаш ца йилча.

Каирски кепайоазоно кисткаста арайоах улицаш тІарча боламе латта анархи соцаяр дІадехаш йола материалаш. Цун выступленешта тІехьа ба официальни нах а. Цхьабакъда, деррига тІахьехамаш, цу даькъе лехкарий правилаш тІара дараш а, саго ла ца дуьгІаш дус.

А. СУРИКОВ.
ТАСС корреспондент.
Каир.

Автомобила биографи

1916 шера 2 августа Москве кьатье йолаяй Автомобильни московски общества (АМО) завод. Промышленникаша дош дине хиниад цхьаь шера из кьалъяь ккиха ьынна, бакъда, гӀулакк юкъагӀа дисаа.

1917 шера Сийлахь-йоккха Октябрьски Социалистически Революци кьинай. ШолгӀа шера май бетта болх беш йоацача автозаводешта национализаци а ьынна декрета куьг аздаьд В. И. Ленина.

ХӀинз Лихачева цӀерагӀа Московски завода (АМО хинначу) цӀенош тӀе мемориальни улт доаьл. Цо дагадохийт 1918 шера 28 июне цига В. И. Ленина болхлошта кьалхашка къамаьл даь хилар.

В. И. Ленина бӀаргаяйнацц заводо арахийце эггара кьалхера советски автомобилаш, бакъда, эггара хьалхара АМО-Ф-15 яхи советски 10 автомобиль 1924 шера 7 ноябре заводера йоаттӀаше а ЦӀеча майдан тӀа яхай цига В. И. Ленина мавзолейна кьалдашка хиннача Октябрьски параде дакъе лаца.

Советски филателе эггара кьалка маркашца кьаькьоклай автомобиль «Транспорта тайпаша яхача сере 1922 шера ноябре. Уж маркаш оака гулдаь ехча ялат ца хьуеньеш бисача Бакама нека новкъостал дара дӀахьожадаь хиниад. Цу марка тӀа хьаькьеке а Эрсий Балтийски вагоностроительни завода почтови автомобиль — «Руссо-Балт».

ШозлагӀа «Руссо-Балт» марке тӀа кьакхай 1973 шера, советски автомобилаш хьаорий историне хетаь маркай сери арахецача кема. ВорхӀ шу даьнад цу кене дена, цу юкъа филателисташа шоай коллекце гульяй цу сакъердамеча кхаь сере маркаш. Цу маркаш тӀа хоза хьаькьекха да советски автомобилий истори.

1980 шера август бетта СССР бузама Министерства арахийцай 4 маркех латта рекордно-гоночни автомобилешта хетаь цхьаькха сери. Цу тӀа хьаькьекха автомашинаш хьаьй Харьковски Автомобильно-дорожни институте студенчески проектно-конструкторски бюро оттаьча проектех. Уж моделаш вай мехка а доазол арахье а шорра дӀаяйзай. Цу машинашца союзни дунени рекордаш яьхай, хӀаьта цар конструкторашта-студенташта ВДНХ медалаш еннай, царех Украине Ленински комсомола лауреаташи кагирхой Ӏилма-технически творчества Еррнгсоюзни хьамара лауреаташи баьб.

СУРТА ТӀА: тайп-тайпарча шерашке вай мехке арахийца автомобилаш тӀа йола маркаш.

П. МИНАЕВ.

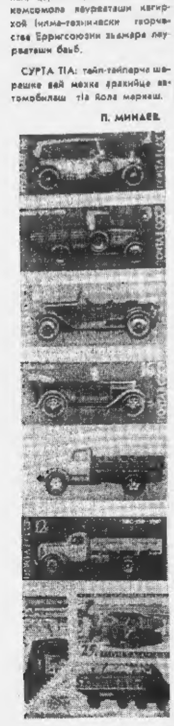

Янтарни цӀа юхаметтаоттадар

Ленинграда юххерча городе Пушкинерча Екатериновски дворецa цӀи хеза дола Янтарни цӀа юхаметтаоттадеш латт. Эрсий архитектураи 18 бӀаьшерен прикладной искусствай Ӏалаьмате хоза образец йолча цун истори дукха хьовзамаш долаш хиниад: Сийлахь-боккха Даймехка тӀом болча хана гитлеровски гӀарахоша лочкъадаь хиниад из. Цунах юхейиса хӀамаш кораьй Кенигсбергерча йохаьнча гӀалана юхера, бакъда кхы дӀахо лер йоацаш яйна хиннай хӀамаш. Дукхача шерашка уж лаха гӀертарах хӀама хиннадац. ХӀаьта из искусства произведени юхаметтаоттае лаьрхӀад. Ленинградски «Росмопументискусство» яхача зональни отделене лаьрххӀа цу гӀулакха вӀашагӀъеллай мастерской.

XVIII бӀаьшере даь хиннача йовзонех пайда а яиаш сурташ, фотографеш, из бӀаргалийнараша дагадоагӀар юкъе озаш панно площадь лархӀа вӀашттӀехадьнад. Из я 85 квадратни метр. Г. С. Хозацке кулгалдеча художникий группа цуй боарамех пхелагӀа дакъа хулаш йола модель хьалъй, хӀаьта шедевр юхаметтаоттайра из лардс лаьцай. Янтарни цӀагӀа хӀанз Ӏойнллай маьха дезача тайпарча дахчан догмаш даь йола паркет, плафон хьаьра белхаш чакхдаьннад. Фриз яхьаь яьннай, дошуа даьккхача нериазга тӀара амурай фигурнош дӀаӀоагӀхьай. ХӀанз бе-беза эггара чоалхакегӀа боли болх ба — янтарни мозаика. Яьча расчеташа хьаькох мозаични панной янтарах даь кхыдола догамаш 800 килограмм гергга дозал долаш хургдолга.

Ленинградски реставраторашта янтарь лоаттаю Калининградски областерча «Янтарный» карьерера. Янтарни мозаикей паннои юхаметтаоттаярча дунамденна балхаш чакхдаха лерхӀ 1990 шера.

СУРТАШ ТӀА: 1. Янтарни цӀен эскизашца болх беш я ленинградски реставраторни группа. Аьттехьера аьрдехьа: янтарни цӀа юхаметтаоттадара балхий кулгалхо художник-архитектор Г. С. Хозацкий, художникаш М. В. Еленовская Л. А. Григорьева.

2. Янтарни цӀагӀарча, 1941 шера укхаза хьаьокхаш хиннача янтарни хӀамашка хьожаш ба экскурсанташ.

Н. Науменкова суртаи.
ТАСС фотохроника.

УКРАИНЕИ МОЛДАВЕИ—ГАСТРОЛАШКА

«Вайнах» яха Нохч - ГӀалгӀай пачхаьлакхен халхара ансамбль укх деношка шин беттан ах беттан гастролашка яхай вежарашка йолча Украинеи Молдавеи союзни республикашка шоай керда программа а йиша.

ХьишаллгӀа бахча вай артисташа гойтаргда шоай программа керда халхараш: «Вайнехьа сигаленна кӀал» яха хореографически композици, «Тха юрт», «Лоамаро» яха хореографически сурташ, «Арзула» яха азербайджанийн «Хоруми» яха гуржийн халхараш «Энкхаоьр» яха хореографически поэма, мехкарий лирически, яхьа халхар. Нохч-ГӀалгӀайчен ритмаш, «Нохч-гӀалгӀай тайна», «Нохч-ГӀалгӀай цӀей», «Кхы ха я хӀана» яха бегийи кхыдолеи халхараш.

Ансамбла керда программа кийчъеш «Вайниха» керттерча балетмейстерца Элемьаев ТӀалийца цхьана къахьегаш хиннай Дагестанерен Гуржийнахьарен балетмейстераш. Нохч-ГӀалгӀай культурно-сердалон училища хьехархо Мундвкашвили Отари.

Украина а Молдаве а столиашка — Киевеи Кишиневеи — хинна ца Ӏеш. «Вайниха» хьоашалгӀа яха хургьа цу республика кхыча городашка, районашка, юрташка. Концерташ хьакха ца Ӏеш, уж вӀашагӀбетталургба цигарча къахьегамхошца, дуьцаргда Нохч - ГӀалгӀайченах лаьца, шоай ансамбла кхоллама накъах, новкъостал дергда художествении самодеятельносте доакъашхошта..

А. Хамидовна хетаь сайре

Самардийнаьа Грозне Чехова цӀерагӀа республикански библиотеке хилар надархочун, драматурга Хамидов Ӏабдуллай 80 шу дизаро хетаь торжествении сайре. А. Хамидова вахара а кхоллама а накъах доклад йир Хь. Турклева.

Ядарко даталоешаш, цун кхоллача балха хетадаь къамаьлаш дир режиссера Р. Хакишева, надписхоша М. Мутаевн Х. Эдиловеи, кинорежиссера С. Мамилова, кхычар.

Х. Нурадилова цӀерагӀа драматически театра артисташа гулбеннарашта гойтар А. Хамидова «Божа Ӏаьла» яхача спектакла тӀара цхьадола доакъош

С. СУЛТАНОВ.

Массазара агитпоезд

«Юрта балача нака культурни гӀулакх дела дӀахо а тойдара хьакъельара» КПСС ЦК-ан, СССР Министрий Советен сопам арабаьтча гӀоне облсовпрофа хьалхашка эггар пропагандистски агитационни балха юкъе керда фу хьоргда, республикера дукхагӀа боли къахьегамхой бахача цигара болх миштa дикагӀа тоаберrба, яха хаттар.

Цу хаттаро дагадохийтар массазара агитпоезд вӀашагӀтохилга. Из вӀашагӀтохача юкъе дакъа лаьцар облсовпрофа совгӀа, комсомола областной комитето, республика культура министерства, телевиденеи радиовещанен Нохч-ГӀалгӀай пачхаьлакхен комитето, «Знание» яхача общества республикански отделене. Цунна юкъебахар дикагӀбола лектораш, агитатораш, политинформатораш, художественни самодеятельноста коллективаш, профессиональни артисташ, культпросветучреждений болхлой.

Юххера а араьлар агитационно художественни поезд. Цунца вар лектор, агитатораш, библиотекаи клубеи болхлой, радиои телевидени инструментальни ансамбль, «Трансмаш» завода, трамвайно - троллейбусни управлене, В. И. Ленина цӀерагӀа культура Дворецa художественни самодеятельноста коллективаш...

Автомобилий колонна хозьньяр цар тӀа лепача байракхашеи транспаранташеи. Наьсарен районе йодар из...

«40 лет Октября» яхача совхоза цӀеча уголоке хьашийн хьалхачарга хьежаш бар нах...

Академика М. Д. Миллионщикова цӀерагӀа Грозненски мехкдаьтта института философеи Ӏилман коммунизман кафедра доцента — лектора П. И. Юсупова гулбеннарашта дийцар Советски Конституцех, коммунизм хьалъеш советски халкъа карагӀдаьнарех.

ХӀаьта цу хана концерт оттале кийчлуш бар поезда юкъе дакъа лоаца кхыбараш. ДӀайоладелар телевиденеи радиовещанеи Нохч - ГӀалгӀай пачхаьлакхен комитета инструментальни ансамбла апараш. Профессиональни артисташта тӀехьа дӀаболабелар трамвайно - троллейбусни управлене художественни самодеятельноста артисташ а.

Наха цхьатарра сакъердам хулар цу шинна а тайпарча артистий выступленеех...

Цигара яьлча агитпоезд «Энгеневский» совхозе яхар. Цига ремонтни мастерске концерт оттадир. Механизатораштa зига дацар из хӀама. Настахьа кийслуш бола хьашийн бар цига артисташ.

Дег тӀара раьза хинна тӀоераш деттар совхоза болхлоша Дагестански АССР заслуженни артистиае Ножаева Лейлас, Нохч - ГӀалгӀай АССР-а культура заслуженни болхлочо Митина Майяс, Аванесова Гретас, Болотских Татьянас выступленеш йича. ХӀаьта концерт чакхдоалача хана «Лезгинка» лекхача агитпоезда юкъе дакъа лоацараш малагӀаш ба ха хила дер, хӀана аьтча халхара юкъебахар фусамдий а..

Безаме тӀанийцар агитпоезд «Электроинструмент» яхача завода коллектива. Цага клубе выступленеш йир артисташа. Цига наьсархоашта хайра шоай воллегаш болча Грозненски «Автоспецоборудование» яхача опытно - экспериментальни завода болхлоша дӀадоладаь керда хӀама, социалистически яхьа юкъе баха раьза а хилар.

ШоллагӀа дийнахьа кхы шин юрта а хилар агитпоезд. Шин дийнахьа агитпоездо 400 километр никъ бир. ялх предприятие выступленеш йир. юртарча бӀаьш болча къахьегамхой культурни гӀулакхашца самукъадаьккхар.

Агитпоезд хилар Сунженски района «Путь к коммунизму» яхача, XIX партсъезда цӀерагӀа колхозашка, Урус - Мартановски района цхьадолча боахамашка. Агитпоездаца болча нaха новкъостал дир клубашкеи цӀеча уголокашкеи гойтаре агитаци кийчъе.

Профсоюзни агитпоезда болх къаьстта лакхбелар В. И. Ленина ваь 110 шу диза кийчо еча хана. «Ленина гӀулакх дахаш а котдувлаш а да» яха теми йолаш чакхъяьлар республикий юртарча районашка яь агитпоезда маршруташ.

Инцлургйоацаш массанена а еаелар агитпоезда юкъе дакъа лоацараша МагӀалбика районе яь выступленеш. Хьаша везаш болча МагӀалбикерча нaха безаме тӀанийцар хьашийб Тух - сискал а дахьаш художественни самодеятельноста доакъашхошта накъабаьккхар уж. Эггара хьалхи бахар уж СоагӀанча. Цига хоза кийчъьча цӀеча уголоке гулбелар «Ингушский» совхоза механизатораш, хьайбаш лелалераш, болхлой, интеллигенташ. «Ленина гӀулакх дахаш а котдувлаш а да» яха доклад йир облсовпрофа секретара Б. Х. Альмурзиева.

Цул тӀехьагӀа доахка концерт хилар.

Агитпоезд цигара Ачалкхе яхар. Юкъерча школа актови зале гулбелар. Минеральни хий доаккхача завода, Назранерча трикотажни фабрика филиала, СССР Конституце цӀерагӀа совхоза болхлой, кхыбараш. СоагӀанча санна, В. И. Ленина дахча къамаьлий грамзаписашка ладувгӀаш дӀадоладелар вӀашагӀкхетар.

Агитпоездаца болча нaьха зенцешка ладувгӀаш, концерташка хьожаш 600 гергга саг хилар. Уж чӀоагӀа раьза бар шоаш болча бахкача хьаьшашта, баркал йоахар царна, ловцаш доахар. МагӀалбика горисполкома культура отдело царна массанена а сийлен грамоташ елар.

СоагӀанчеи Ачалкхеи культура учреждени шта агитпоездо В. И. Ленина, Л. И. Брежнева произведенеех латта тематически библиотечкаш елар.

Облсовпрофо эланена хьалхашка дӀаэттар лозунгашеи транспаранташеи лепача автомашинай колонна. Екаш я дог гӀоздоаккха музыка, доаккхаш да безаме илли. Лоацца да но хьоча накъа малан: «XXVI съезда даха ма доагӀара накъадахир». Шийн арганарча маршрутагӀа йоаелар агитпоезд.

И. МЕРЖОЕВ,
облсовпрофа инструктор.

ВЕНЕ—КИНОХЬАЖАР ДОЛЧА

Укх денoшка Австре столице хургдолча «Вьенале 80» яхача Дунен халкъашта юкъерча кинохьажаре хьахьоккаш хургда советски художественни ленташ: «Эггара хьалха маьрелхар», «БӀарий маьнх», хӀаьта ишттa «Фаьлгий фаьлг» яха мультипликационни фильм а.

КъаьнагӀбарех волча режиссера, советски кино лоцо фонда юкъедахача дукхача лентай автора Хейфиц Иосифа оттадаьд Нилин Павела повестагӀа, сценарист санна из ше а юкъевола «Эггара хьалха маьрелхар» яха фильм.

Фильме керттера роль ловзаеш я ЗӀамигача театра актриса Глущенко Евгения Карловы Варашка хиннача XXII Дунен халкъашта юкъерча кинофестивале керттера преми яьккхай цу фильмо. XIII Еррнгсоюзни кинофестивале сценаре автора Нилин Павела совгӀат деннад, хӀаьта Глущенко Евгенияна а кхалсага роль дика ловзаярах приз еннай.

Сюжета юкъмоттиге латтар — кхалсага кхелагӀа доладуецар да. хӀаьта из заьраш болча кхалнеьхачов тара да. хӀаьта а цний тайпара да. Турпала характер Е. Глущенко дика хьахьекхай, хӀаьта цунца хала дап дукхача эрсий кхалнаьха овмалаш цо хьахьекха хилар терладе а.

«БӀарий маьнх» — из литовски йаздархочун Саулюс Шалтяниса, цу тайпара цӀи йолча повеста экранизаци я. Къоначар безама гӀайгӀанеча историех дола фильм-комеди да из. Цига цхьана хьахьекха да лирика, юмор, тӀах аьнна хилар. Картина оттадаь Аунас Жебрюнас — Литва вовзаш вола кинорежиссер, психологически дика кийчвенна художник ва.

Режиссера Норштейн Юре сел дукха фильмаш оттадаьдац, бакъда хӀаьта а Дунен халкъашта юкъерча фестивалашка совгӀаташ тийнад цунна. «Фаьлгий фаьлг» — из режиссера эггара тӀехьара фильм да, лоацача фильмай IX Дунен халкъашта юкъерча фестивале керттера приз еннай цунна.

ИСТЮШИНА Марина.
(АПН).

Редактор Т. А. ТЕБОЕВ.

ТЕЛЕВИДЕНИ

25 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.30 — ӀуйренарА гимнастика.
9.15 — «АБВГДейка».
9.50 — «Адам хьайга». Телевизионни художественни фильм. 2 сери.
10.35 — «Шоана, даьй-наной».
11.05 — Фильм-концерт.
12.05 — «Дунен Халкий кхоелам».
12.35 — «Маькка гонзаин».
13.30 — «Спортлото» 48 тираж.
13.45 — «Дешара го».
14.30 — Керданарш.
14.45 — Берашта. «ЦӀе баргӀал Пламутрок». Телевизионни художественни фильм.
15.50 — «БӀаргагушнар — тешаккадар».
16.50 — «Тха адрес — Советски Союз».
17.30 — Политически обозревателя В. П. Бекетова къамаьл.
18.00 — «Цирка арене я».
18.55 — «Музейшкеи выставкай залашкеи гӀолла».
19.25 — ЦТ. эаргна тӀа эггара хьалха. «Лаьтта безам». Художественни фильм.
21.00 — «Ха».
21.45 — СССР халкъа артиста Б. Штоколовен, Андреева цӀерагӀа эрсий халкъа оркестрай концерт.
22.35 — Художественни гимнастикай йола Европа чемпионат. Амстердамера передача. ТӀехьагӀа — керданараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Документальни фильмай программа.
8.45 — «Вай бесь».
9.15 — Концерт.
9.30 — «Шахматни школа».
10.20 — «Эрсий мотт».
10.50 — «Ӏуйренара почта». Музыкальни программа.
11.25 — «Ӏилман вахар».
11.55 — «Телестадион».
12.35 — «Дошо нота». ГДР-ера передача.
13.30 — «Кинонийхьбара клуб».
14.20 — «Са мехка сагте».
15.05 — Документальни фильм.
15.25 — Д. Мамин - Сибиряк. «Лоаман бӀе». Ермоловай цӀерагӀа Московски театра фильм-спектакль.
18.00 — Футболах йола СССР чемпионат. ЦСКА — «Пахтакор». «Динамо» стадионера трансляци.
19.45 — Телевизионни документальни фильм.
20.00 — «Бийса даьхьаш кийла шун, бераш!».
20.25 — «Могашал». Ӏилман-популярни программа.
21.00 — Брамс. 4 симфони.
21.40 — «Бумбараш». Телевизионни художественни фильм 1—2 серий.

26 ОКТЯБРЬ
I ПРОГРАММА

8.00 — «Ха».
8.30 — «Зарядка а дӀаеттаӀ».
9.15 — «Халкъа музыка».
9.30 — «Гургал бетта салькаш».
10.00 — «ГӀулакх ду Советски Союза».
11.00 — «Могашал» яха программа почта.
12.15 — «Советски Союз дозала арахьарча кхыьший бӀаргашца».
12.30 — «Юртара салькат».
13.30 — «Музыкальни киоск».
14.00 — «Дикакий хумнашка». Телевизионни дукхача серей художественни фильма 3 сери.
15.05 — «Гоподний маха» яхача циклера «Кирмин» яхача телевизионни фильма премьера.
15.40 — «Тахан» — автомобильни транспорта болхлой Ди» РСФСР автомобильни транспорта Министра Е. Г. Трубицына къамаьл.
15.55 — «Шун кхачалгий лахкорда». Автомобильни транспорта болхлой дезеких йола концерт.
16.40 — «Кинонийхьбара клуб».
17.40 — П. И. Чайковский. «Ромео Джульеттах» яха увертюра-фантази.
18.00 — Дунен халкъашта юкъера панорама.
18.45 — Мультфильмай программа.
19.15 — «Сийдача кийшна овгӀанош». 5-гӀа фильм.
20.15 — Футболах йола СССР чемпионат. «Динамо» (Москва)—«Динамо» (Тбилиси) 2 тайм.
21.00 — «Ха».
21.35 — Художественни гимнастикай йола Европа чемпионат. Амстердамера передача.
22.20 — Футбольни обозрени. ТӀехьагӀа — керданараш.

II ПРОГРАММА

8.00 — Автомобильни транспорта болхлой денга. Телевизионни документальни фильмай программа.
8.35 — «Тха адрес — Советски Союз».
9.00 — «Шоана, даьй-наноий!».
9.30 — М. Глинка. Ашарий.
9.55 — «Хьайбий дунен тӀа».
10.55 — Художественни гимнастикай йола Европа чемпионат. Амстердамера передача.
11.40 — «Ер тамашийна дуне». Передача хӀаьху Советски Союза шозза турпала СССР летчика-космонавта Г. М. Гречкос.
12.45 — «Генерал Карбышев». Документальни фильм.
13.00 — Хоккейх йола СССР чемпионат «Крылья Советов» — ЦСКА.
15.20 — Хетаду КПСС XXVI съезда. «Даьхе, хьо хестаю из иллеш». Республикай самодеятельни искусства политически илле телевизионни фестиваль. ТӀехьагӀа — кинопрограмма.
17.00 — Спортивни программа. Футболах йола СССР чемпионат «Спартак» — «Нефтчи».
18.45 — Дзю-дох йола Европа чемпионат Австрера передача.
19.30 — «Кинозрителя спутник».
20.00 — «Бийса даьхьаш хийла шун, бераш!».
20.15 — «Саги закони».
20.45 — Гитариста Мальцева. Концерт.
21.30 — «Ӏилман техникан». Киножурнал.
21.40 — «Ӏуйре дика хийла». Художественни фильм.

БАХАЧА НАЬХА ТЕРКАМГА

Грозненски аэропорто дӀахойт Грознера дӀаухача самолеташ тӀа дукха мукъа моттигаш йолга. Аэрофлото льготаш тел. Агентства авиабилеташта заказаш дӀалийду телефонаца 2-24-52.

Ца кхетар хатта йиш я Аэрофлота агентстве (Поляжаева улицагӀа, 9/32, телефон 2-75-46). Иштта хатта йиш я Ленина улицагӀарча 94/100 Трансагентства кассашка, Аэрофлота кассаш я иштта г. Назране, г. Малгобеке, г. Гудермесе, станице Орджоникидзевске, станице Наурске, Надтеречне.

Аэропорте лел № 108 йола автобус, из йолалу Орджоникидзе цӀерагӀа майдан тӀара. Телефон 2-36-06.

Хаоттам

Тахан республике гӀоллеи Грозне хувцалуш морхаш а йолаш йоачан а йоацаш, Ӏуйрийна цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш. Малхбоалехьара секунде 0—5 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура республике 11—16, Грозне 14—16 градус йӀовхал йолаш хилен тарлу.

Кхоанен доммен хувцалуш морхаш а йолаш, домма догӀа а делхаш, цхьайолча моттигашка дохк а доаллаш тайп-тайпарча сагӀонашкахьара секунде 3—7 метр чӀоагӀа мух а хьекхаш хилен фегара температура бийсана 1—6, дийнахьа 12—17 градус йӀовхал йолаш хилен тарлу.

Метеостанци.

Хьамеара новкъостий!

ДӀАХОХЬОШ ДА 1981 ШЕРА «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ЯЗЛУЛГА

Газета язлу бузама ерригача отделенешка а промышленноста предприятешкарча, транспорта, гӀишлошъеча организацешкарча, дешара заведенешкарча, колхозашкарча, совхозашкарча, учрежденешкарча, общественни организацешкарча кепайоазув доаржадеча общественни уполномоченнешка а гӀолла.

ГАЗЕТ ЯЗДАРА МАХ: шера — 3 соми 12 кепиги: ялх бетта— 1 сом 56 кепиги.

ДИЦ МА ЛЕЛАШ «СЕРДАЛО» ГАЗЕТА ХАННАХЬА ЯЗЛЕ!

САЛОӀАЧА ДЕНОШКА

25 октябрь

С. М. Кирова цӀерагӀа культурай салаӀарен парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 14.00. Парка радио. «Хоза да иллеш гӀа баха» яха радиоконцерт. 16.00. «Нохчийн гӀалгӀайн мотти литературен дегӀадоагӀача эрсий меттов литературон лоаца дакъа» яха радиобеседа. 17.30. Кинолектори. «Сакъердамеча дунен тӀа» яха кинохьокхар.

Н. К.-Крупскайн цӀерагӀа культура Дворец. 14.00. Болх беш я «Машинийкъахой революце, тӀема, къахьегама сийлен халкъа музей». Хьажа йиш я цигарча экспонаташка. 15.00. ЙоккхагӀа йолча зала фойе. Гойтаргья «Къона художникаш» яхача студе выставка. 16.00. «Съездагара съездага» яха библиографически обзор.

Химикий культура Дворец. 12.00. Техника цӀей. Программе КВН, фильмаш, суртий выставка, художественни самодеятельноста концерт. 16.00. «Книжкай дунен тӀа» яха любительски объединени. «Къонало кхийлад вай турий походашка» яха беседа. 17.00. Духовой оркестра концерт. 18.00. «Даьй наькъашка гӀолла» яха кинопанорама.

Клуб КИМ. 17.00. Кинолектори «Дяи медицинен» яха лекци.

15-ча участка клуб. 18.00. 15-ча участкерча бахархой цӀей. Программа. ЦБПО № 1 йолча пеха парторганизаце секретара А. Х. Басирова выступлени. тӀема а къахьегама а ветеранаш безбар, художественни самодеятельноста концерт, лора, юриста, хьехархочун консультацеш, гойтаргда документальни фильмаш.

26 октябрь

С. М. Кирова цӀерагӀа культурен салаӀарен парк. 10.00. Болх беш я аттракционаш. 14.00. «Даржа, илли!» яха радиоконцерт. 16.00. «Нохч-ГӀалгӀайчера кинижаши секташи нар идеологаши» яха радиобеседа. 17.30. Кинолектори. «Сакъердамеча дунен тӀа» яха кинохьокхар.

Н. К. Крупскайн цӀерагӀа культура Дворец. 11.00. Йоккха зал. Дешархойн пионерийн республиканский Дворецa къоначa зрителa театра «Хрустальный башмачок» яха спектакль. 15.00. Болх беш да «Къона ленинец» яха берий кинотеатр «Тоале, хозале, са Даьхе!» яха кинофестиваль.

Химикий культура Дворец. 10.30. «Хаиахо» яхача клубa заседани. «Даьхен ордена комсомола байракхаш тӀа» яха беседа. 11.00. «Ленински комсомола сий дола никъ» яха кинофестиваль. 14.00. Волейболах йола спортивни пхьаи. 18.00. «Даьй наькъашка гӀолла» яха кинопанорама.

Клуб КИМ. 19.30. Кагирхой салаӀара сайре.

15-ча участка клуб. 19.30. Кагирхой салаӀара сайре. Программе: Ленински комсомола дӀейна хетаь доклад. «Парте тӀема вoӀ» яха документальни фильм, халхараш.

ТХА АДРЕС: 364907, г. Грозный, Маяковске ул., 92. Телефонаш: редактора — 9-24-08; редактора заместителя — 9-24-03; бехктоххама секретара — 9-24-00; отделий: партийни вахара — 9-24-04; промышленностеи транспортеи — 9-24-01; юрта боахама — 9-24-06; культура — 9-24-05; кисьмой — 9-24-07; корректорске — 2-89-88.

НАШ АДРЕС: 364907, г. Грозный, ул. Маяковского, 92. Телефоны: редактора — 9-24-08; заместителя редактора — 9-24-03; ответственного секретаря — 9-24-00; отделов: партийной жизни — 9-24-04; промышленности и транспорта — 9-24-01; сельского хозяйства — 9-24-06; культуры — 9-23-05; писем — 9-24-07; корректорской — 2-89-88.

Газет арадувл шинарей, ереи, шоаттеи деношка

СФ00334. «Грозненский рабочий» издательства типографи, Маяковске, 92. Типография издательства «Грозненский рабочий», ул. Маяковского, 92. Заказ № 5193.